

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Henrik Wiebe

Underprisöverlåtelse i
omstruktureringar - särskilt om
förvärvarens anskaffningsvärde

Examensarbete
20 poäng

Handledare: Mats Tjernberg

Ämnesområde: Skatterätt

Termin 9

Innehåll

SUMMARY	1
FÖRORD	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 Syfte och frågeställning	4
1.2 Metod och material	5
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Disposition	6
1.5 Terminologi	7
2 UNDERPRISÖVERLÅTELSEN SOM MEDEL VID OMSTRUKTURERINGAR	8
2.1 Allmänt om underprisöverlåtelser	8
2.2 Underprisöverlåtelsernas funktion och uppbyggnad	8
2.2.1 Bakgrund och utveckling	8
2.2.2 Villkor för underprisöverlåtelser	9
2.3 Konsekvenser för överlåtare	9
2.3.1 Allmänt	9
2.3.2 Skatterättsliga konsekvenser	10
2.3.3 Ekonomiska konsekvenser	10
2.4 Förhållandet mellan uttags- och utdelningsbeskattningen	11
2.5 Sammanfattning	12
3 FÖRVÄRVARENS ANSKAFFNINGSVÄRDE	13
3.1 Allmänt om anskaffningsvärdet	13
3.2 Krav för uppräkningsvärdet	14
3.2.1 Bakgrund och alternativ	14
3.2.2 Praxis	14
3.2.3 Doktrin	16
3.2.4 Betydelsen av Sipano II	21
3.3 Särskilda problem	24
3.3.1 Introduktion till problemen	24

3.3.2	Kopplingen till omkostnadsbeloppet i andelarna	24
3.3.3	Några internationella frågor	25
3.4	Synpunkter på rättsläget	26
3.4.1	Allmänt om synpunkterna	26
3.4.2	Uttags- och utdelningsbeskattningen	26
3.4.3	Anskaffningsvärdet	27
4	UTREDNINGENS FÖRSLAG	29
4.1	Introduktion till utredningen	29
4.2	Uttags- och utdelningsbeskattningen	29
4.3	Anskaffningsvärdet	30
4.4	Särskilda frågor	32
4.4.1	Introduktion till avsnittet	32
4.4.2	Internationella frågor	32
4.4.3	Kopplingen till omkostnadsbeloppet i andelarna	33
4.4.4	Handelsbolag	33
4.5	Synpunkter på förslagen	33
4.5.1	Allmänt om synpunkterna	33
4.5.2	Uttags- och utdelningsbeskattningen	34
4.5.3	Anskaffningsvärdet	34
4.5.4	Omkostnadsbeloppet på andelarna	36
5	ANALYS OCH SLUTSATSER	37
5.1	Introduktion till analysen	37
5.2	Uttags- och utdelningsbeskattningen	37
5.3	Anskaffningsvärdet	38
5.4	Uttag, utdelning, anskaffningsvärde och omkostnadsbelopp som ett sammanhållet system	39
5.4.1	Allmänt om avsnittet	39
5.4.2	De lege lata	39
5.4.3	Enligt utredningen	40
5.5	Avslutning	41
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	42
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	44

Summary

In the Swedish corporate income taxation, one of the most controversial fields is that withdrawal taxation, dividend taxation of the company owner, and the question of the assignee's acquisition cost when assets are sold below market value.

The reason for the interest of that area is that selling assets below market value is a very common way of restructuring company groups in accordance with the exemption from taxation in the Swedish income tax legislation. However, in several cases, the Supreme Administrative Court has confused the adjudication by decisions not complying with each other.

This paper deals with the question how these decisions should be interpreted in how the types of taxations are connected with each other. Focus is thereby laid on the acquisition cost and what types of taxations should be required to adjust that cost up to the market value.

Following the cases a committee was assigned to sort out these taxation problems. The committee suggested that in the future, the dividend taxation wouldn't follow automatically on the withdrawal taxation and that the adjusted acquisition cost shouldn't be connected to the dividend taxation but to the withdrawal. As the committee's final suggestions was handed over to the government in 2005, and it yet hasn't resulted in a government bill, it isn't very likely to lead to legislation why it's still important to sort out what the Supreme Administrative Court's decisions actually means as well as an analysis of the committee's suggestions.

Also containing a comparison between the committee and the function of today's legislation this paper takes position in favour of the former. This is depending not only on the corporate friendliness of the suggestions, but also because it creates clarity and foreseeableness for the tax payer in opposite to what is the case with today's legislation.

The comparison between the two systems are made both with the parts of the systems seen as being separate from each other and seen as the system they really are. Independent of what method is used, the result is in favour of the committee's suggestions, and the conclusion is therefore a demand of a new legislation in accordance with these suggestions.

Förord

Efter nio terminer på Juridicum och sammanlagt sex och ett halvt år i Lund har det blivit dags att sätta punkt för en fantastisk tid. Den har karaktäriserats inte bara av seriösa studier utan även av fikapauser, fester, karnevaler och arrangemang av de mest mångskiftande slag. Till alla som på ett eller annat sätt har bidragit vill jag rikta ett varmt tack!

Att arbetet trots stor tidspress blivit färdigt i tid till stundande anställning är ingalunda endast min egen förtjänst, utan beror i hög grad på flexibilitet och lyhördhet från min handledare Mats Tjernbergs sida. Förutom detta har handledningen naturligtvis också givit mig såväl värdefulla uppslag som ordentliga tankeställare vid en och annan tidpunkt, inte minst vid våra diskussioner om det inte helt lättillgängliga ämnet. Tack Mats!

Dessutom vill jag tacka dem som på olika sätt hjälpt mig med korrektur, glada infall eller bra orkat lyssna på den allmänna klagolåt som ibland stigit ur min strupe under författandets gång.

För innehållet svarar jag emellertid själv, och eventuella fel och misstag är endast mina egna.

Lund i april 2007

Henrik Wiebe

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslagen (2005:551)
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
Fb	Förhandsbesked
IL	Inkomstskattelagen (1999:1229)
KL	Kommunalskattelagen (1928:370)
RegR	Regeringsrätten
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SN	SkatteNytt
SKV	Skatteverket
SRN	Skatterättsnämnden
SvSkT	Svensk SkatteTidning
UPL	Lagen (1998:1600) om beskattning vid överlåtelse till underpris

1 Inledning

På senare år har mycket av samhällsdebatten fokuserat på företagen och deras villkor. En stor del av dessa villkor har på ett eller annat sätt sin grund i skatterätten i allmänhet och de delar som gäller omstruktureringar i synnerhet. En mycket viktig del av dessa bestämmelser utgörs av det komplex som handlar om uttags- och utdelningsbeskattning samt inte minst de undantag som finns från detta. Det viktigaste av dessa undantag utgörs av institutet underprisöverlåtelse som behandlas i 23 kapitlet Inkomstskattelagen (1999:1229), nedan kallad IL.

Detta kapitel i IL syftar till att underlätta för företag som på olika sätt vill omstrukturera eller generationsskifta sin verksamhet. Trots områdets stora praktiska betydelse har det länge rått olika typer av oklarheter kring regleringarna. Det kanske mest kända exemplet är förhållandet mellan uttags- och utdelningsbeskattningen vilket behandlats i de s.k. Sipanodomarna. Av dessa har dessutom en föranlett mer eller mindre akuta lagstiftningsåtgärder.¹

Ett mindre uppmärksammat, men icke desto mindre viktigt problem är frågan om vad som skatterättsligt händer på förvärvarens sida, det vill säga vilket anskaffningsvärde denne får tillgodoräkna sig i olika fall av underprisöverlåtelse. Vid tidigare reformarbete har förvärvarens anskaffningsvärde vid underprisöverlåtelse varit föremål för behandling men aldrig lett till lagstiftning.² Även i Företagsskatteutredningens slutbetänkande finns anskaffningskostnaden med som ett väsentligt moment, men utredningens arbete har ännu inte lett till något konkret resultat.³

1.1 Syfte och frågeställning

Hur rättsläget avseende förvärvarens anskaffningsvärde vid olika typer av underprisöverlåtelser ser ut i dag är, precis som företagsskatteutredningen skriver, oklart och ger inte de skattskyldiga tillräckligt säker grund för att kunna förutse vad som gäller.⁴

Syftet med detta arbete är att klargöra dels det nuvarande rättsläget och dels det rättsläge som uppstår när och om Företagsskatteutredningens förslag blir verklighet. Tyngdpunkten ligger i frågeställningen vid vilka förutsättningar en förvärvare i fall av underprisöverlåtelse har rätt att tillgodoräkna sig ett högre anskaffningsvärde än den erlagda ersättningen. Denna frågeställning kommer att besvaras såväl för de fall då 23 kap är tillämpligt som de fall där

---

¹IL23:2 samt RÅ 1992 ref 56 (Sipano) RÅ 2004 ref 1 (Sipano II), RÅ 2004 ref 140 (Sipano III).

² Prop 1998/99:15.

³ SOU 2005:99 s 116 ff.

⁴ A.a.

det inte är det, liksom avseende såväl nuvarande rättsläge som det som uppstår om utredningens förslag blir verklighet.

Att endast se anskaffningsvärdet hos förvärvaren helt isolerat kan dock ge en skev bild av effekterna vid en underprisöverlåtelse varför ett kompletterande syfte är att även sätta in anskaffningsvärdet i sitt sammanhang och se reglerna som ett sammanhållet system.

1.2 Metod och material

Sedvanlig rättsdogmatisk metod har använts. Lagtext, praxis, liksom doktrin och förarbeten tom 2007-03-31 har beaktats. Beroende på den påfallande bristen på såväl uttrycklig reglering som användbar, och framför allt konsekvent praxis, har fokus helt naturligt till stor del fått läggas på de teorier som framförts i doktrinen. I fråga om praxis ägnas dock stort utrymme till analys och diskussion kring de centrala rättsfallen RÅ 2004 ref 1, RÅ 2004 ref 94 och RÅ 2004 ref 140.

1.3 Avgränsningar

Tyngdpunkten i detta arbete ligger som nämnts på konsekvenserna för förvärvaren vid en underprisöverlåtelse. I relativt stor omfattning måste även andra delar av instituten underprisöverlåtelse, uttagsbeskattning och utdelningsbeskattning behandlas, och av den anledningen blir det också viktigt att ange vilka delar som inte kommer att beröras mer än i förbigående.

Till att börja med gäller det att hålla i minnet vilket inkomstslag reglerna återfinns i. Denna uppsats behandlar endast underprisöverlåtelser i inkomstslaget näringsverksamhet och lämnar således kapitalvinstbeskattad egendom i 53 kap IL därhän. Det bör dock påpekas att det vad gäller beskattning i ägarledet förr eller senare blir fråga om inkomster i inkomstslaget kapital eftersom det normalt sett finns fysiska personer i toppen.

Den mest intressanta användningen av underprisöverlåtelserna rör omstruktureringar, varför behandlingen av enstaka tillgångar även de utelämnas. Samma bedömning har i huvudsak gjorts avseende den mycket omfattande diskussionen om vad som får överlåtas till underpris. Detta gäller i synnerhet debatten om vad som skall innefattas i det kontroversiella begreppet verksamhetsgren som inte berörs vidare än att det konstateras förhålla sig på ett visst sätt.⁵ Sammanfattningsvis har jag i görligaste mån försökt undvika gränsdragningen mellan när en underprisöverlåtelse uttags-

---

⁵ För en utförlig diskussion i ämnet hänvisas till Virin, Niclas, *Vad är en verksamhetsgren?*, SkatteNytt nr 4 2004 s 237.

eller utdelningsbeskattas utan nöjt mig med att konstatera att det förhåller sig på det ena eller andra sättet.

Kärnan i uppsatsen, är i första hand frågan om anskaffningsvärdet på den överlåtna egendomen. Emellertid kommer också den närliggande frågan om omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren att beröras då detta utgör en mer eller mindre integrerad del av hela systemet med underprisöverlåtelser och dessutom utgör en viktig del i utredningens förslag.

Gällande den infekterade frågan om sambandet mellan uttags- och utdelningsbeskattning har denna inte kunnat undvikas eftersom det i sammanhanget är en mycket intressant fråga huruvida det för uppräknig av anskaffningskostnaden skall krävas uttags- eller utdelningsbeskattning eller rentav båda delar. Alltså blir det av stor praktisk betydelse vilka samband som existerar på området. Det är dessutom viktigt att inte se de olika delarna av regelkomplexet som isolerade delar, utan i stället betrakta dem som en helhet.

En frågeställning som ofta tangeras i dessa sammanhang är i vilken mån olika bestämmelser kommer i konflikt med EG-rätten eller ej. Bl.a. förs ett sådant resonemang i utredningen. Därvidlag har jag nöjt mig med att uppmärksamma problemen utan att gå djupare in på den specifikt EG-rättsliga diskussionen. Detta beror till stor del på att en sådan diskussion skulle bli alltför omfattande och att frågan om förvärvarens anskaffningsvärde i huvudsak är oberoende av en sådan diskussion.

1.4 Disposition

Arbetet har lagts upp på följande sätt. I avsnitt två beskrivs översiktligt underprisöverlåtelserns funktion liksom den praktiska användningen. Därefter presenteras förutsättningarna för att en underprisöverlåtelser enligt 23 kap IL skall komma till stånd. Avsnitt tre behandlar sedan förvärvarens anskaffningsvärde såsom rättsläget ser ut i dag. Redan här är det dags att påpeka det intima samband som råder mellan innehållet i avsnitt två och tre. Den omfattande diskussionen kring rättsfallet "Sipano II" har i görligaste mån hänförts till avsnitt tre även om fallet har stor relevans även för avsnitt två.

I avsnitt fyra presenteras 2002 års företagsskatteutredningens förslag till lösningar på de behandlade problemen inklusive en diskussion med synpunkter på förslagen. Avsnitt fem slutligen, analyserar såväl aktuellt rättsläge som utredningens förslag, dels sedda var för sig och dels som en helhet med uttags- och utdelningsbeskattningarna respektive anskaffningsvärde och omkostnadsbelopp integrerade.

1.5 Terminologi

Vad som egentligen menas med uttrycket underprisöverlåtelse är inte helt klart. Antingen omfattar begreppet alla överlåtelser som sker till ett pris understigande marknadsvärdet eller också menas med underprisöverlåtelser endast de överlåtelser som ryms inom 23 kap IL:s tillämpningsområde.

För att undvika missförstånd lanseras därför i 2002 års företagsskattutrednings slutbetänkande ett nytt begrepp, *kvalificerad underprisöverlåtelse* som beteckning på de underprisöverlåtelser som uppfyller villkoren i 23 kap.⁶

I fortsättningen kommer begreppen användas så att det med underprisöverlåtelser menas alla överlåtelser som sker till ett pris understigande marknadsvärdet medan kvalificerade underprisöverlåtelser betecknar de överlåtelser som uppfyller villkoren i 23 kap.

---

⁶ SOU 2005:99 s 90.

2 Underprisöverlåtelsen som medel vid omstruktureringar

2.1 Allmänt om underprisöverlåtelsen

Underprisöverlåtelser används som tidigare nämnts i stor omfattning vid omstruktureringar och generationsskiften av företag. Detta sker genom att det företag från vilken en egendom eller verksamhet skall avskiljas säljer denna till ett pris understigande marknadsvärdet. Ett sådant förfarande skulle normalt sett leda till två saker. Dels, enligt 22 kap IL en uttagsbeskattning hos det överlåtande företaget för mellanskillnaden mellan marknadsvärdet och den erlagda ersättningen, dels en utdelningsbeskattning hos det överlåtande företags delägare. Det senare gäller dock bara för det fall att andelarna i överlåtande företag inte är näringsbetingade och således inte omfattas av skattefrihet enligt 24 kap IL.

Redogörelsen för underprisöverlåtelsens funktion och uppbyggnad är inte avsedd att utgöra en heltäckande beskrivning av reglerna utan mer av en översiktlig redogörelse för läsarens förståelse.

2.2 Underprisöverlåtelsens funktion och uppbyggnad

2.2.1 Bakgrund och utveckling

Den bakomliggande orsaken till 23 kap IL är att man i vissa situationer vill underlätta för omstruktureringar och överföring av egendom genom att möjliggöra undantag från uttags- och utdelningsbeskattningen.

Bestämmelserna återfanns ursprungligen i 22 § p1, 4 st KL, och sedan i Lagen (1998:1600) om beskattning vid överlåtelse till underpris, UPL. Dessförinnan hade en stor del av reglerna utvecklats i praxis, som innehöll ett antal grundläggande villkor för att en underprisöverlåtelse inte skulle medföra uttagsbeskattning:

- Det skulle råda ett starkt ägarsamband mellan överlåtare och förvärvare
- Överlåtelsen skulle vara ett led i en av organisatoriska skäl betingad omstrukturering
- Överlåtelsen fick inte medföra någon otillbörlig skatteförmån
- Skattemässiga omsättningstillgångar fick inte till följd av överlåtelsen ändra karaktär till skattemässiga anläggningstillgångar

- Tillgången fick inte föras ut ur den dubbelbeskattade sektorn till den enkelbeskattade.⁷

De flesta av dessa villkor slopades i och med införandet av UPL, och enligt regeringen återstår nu egentligen bara ett av dem: Att överlåtelsen inte får medföra någon otillbörlig skatteförmån.⁸

2.2.2 Villkor för underprisöverlåtelse

En underprisöverlåtelse definieras i dag i IL 23:3 och beskriver underprisöverlåtelsen som en ”överlåtelse av en tillgång utan ersättning eller mot ersättning som understiger marknadsvärdet utan att detta är affärsmässigt motiverat, om villkoren i 14-29 §§ är uppfyllda”.

För att en underprisöverlåtelse enligt 23 kap skall föreligga krävs alltså att dessa specificerade villkor är uppfyllda. Till att börja med gäller enligt IL 23:14 att både överlåtare och förvärvare är en fysisk person, handelsbolag eller ett företag. Detta utesluter alltså stiftelser och ideella föreningar från kapitlets tillämpningsområde.⁹ Dessutom skall förvärvaren enligt IL 23:16 vara omedelbart skattskyldig för inkomst av näringsverksamhet. Dock accepteras det enligt 3 st att det i stället är delägarna i ett handelsbolag som är skattskyldiga. Om koncernbidragsrätt mellan överlåtare och förvärvare saknas krävs också i IL 23:17 att överlåtelsen avser en hel verksamhet, verksamhetsgren eller en ideell andel av verksamheten. Detta är naturligtvis ett sätt att ”säkra” koncernbidragsspärren. Samtliga nu nämnda huvudvillkor syftar egentligen till att inga obeskattade medel skall kunna flyttas ut ur den dubbelbeskattade sektorn och därmed medföra obehöriga skatteförmåner. Av liknande skäl får inte heller förvärvaren, enligt IL 23:24-29, ha underskottsavdrag som är möjliga att utnyttja eftersom detta skulle kunna leda till att sådana avdrag som annars inte hade kunnat utnyttjas blir möjliga att använda.

2.3 Konsekvenser för överlåtaren

2.3.1 Allmänt

Bedömningen av om en överlåtelse är respektive inte är en underprisöverlåtelse får mycket stora konsekvenser, inte bara för överlåtaren utan även för dennes ägare. Vilka dessa är redovisas i det kommande, såväl i strikt skatterettsligt som mer ekonomiskt hänseende.

---

⁷ Andersson, Mari, Saldén Enérus, Anita, Tivéus, Ulf, *Inkomstskattelagen, En kommentar Del I*, Norstedts Juridik 2006 s 683 f.

⁸ Prop 1998/99:15 s 139.

⁹ LLMS Del II s 442.

2.3.2 Skatterättsliga konsekvenser

För överlåtaren är konsekvenserna av att en överlåtelse omfattas av 23 kap och således betecknas som en underprisöverlåtelse till stor del klara. Om en överlåtelse betraktas som en underprisöverlåtelse kommer jämlikt 23:9 ingen uttagsbeskattning att ske. Enligt 23:11 sker inte heller någon utdelningsbeskattning hos överlåtarens ägare.

Om transaktionen å andra sidan inte faller in under 23 kap tillämpningsområde sker i stället följande. Överlåtaren blir uttagsbeskattad för mellanskillnaden mellan ersättningen och marknadsvärdet på den överlåtna tillgången. Dessutom beskattas samma belopp även hos ägaren som utdelning enligt IL 42:1 och allmänna principer om beskattning av förtäckt utdelning. Detta framgår bl.a. i RÅ 2004 ref 1, det s.k. ”Sipano II-målet” samt senare RÅ 2004 ref 140, ”Sipano III”. I Sipano II säger RegR att en överlåtelse som inte är affärsmässigt motiverad skall beskattas som utdelning om det inte är fråga om en underprisöverlåtelse. Det betyder i klartext att om uttagsbeskattning sker skall även utdelningsbeskattning ske, vilket även tidigare med hänvisning till ett motsatsslut ur IL 23:11 varit regeringens utgångspunkt.¹⁰

2.3.3 Ekonomiska konsekvenser

De stora problemen med uttags- och utdelningsbeskattningarna visar sig när man börjar analysera vad dessa egentligen innebär i ekonomiskt hänseende, framförallt vad avser den beskattning som äger rum hos ägaren till ett överlåtande företag.

Att en underprisöverlåtelse inte föreligger får stora konsekvenser för överlåtaren och dennes ägare. Till att börja med blir överlåtaren själv beskattad för uttaget, dvs. mellanskillnaden mellan ersättning och marknadsvärde, och dessutom blir överlåtarens ägare beskattad för samma belopp. Detta trots att ägaren egentligen aldrig har mottagit några pengar. Är det dessutom så att det råder ägaridentitet (dvs. att samma person äger såväl överlåtare som förvärvare) mellan överlåtare och förvärvare kan vad som praktiskt sett är samma person beskattas ytterligare en gång. När förvärvaren väl skall ta ut pengarna som utdelning ”på riktigt” skall även denna transaktion beskattas. Allra störst blir naturligtvis skatteuttaget om det är fråga om kvalificerade andelar och 57 kap IL, de s.k. 3:12-reglerna blir tillämpliga. I så fall sker beskattningen i inkomstslaget tjänst med en marginalskatt på upp emot 57 %. Detta kan ske såväl avseende beskattningen för den fiktiva utdelningen som när utdelning sedan verkligen äger rum.

---

¹⁰ Prop 1998/99:15 s 172.

2.4 Förhållandet mellan uttags- och utdelningsbeskattningen

I Sipano-domen från 1992 var fråga om ett bolag, Maskin AB Sipano som överlät aktierna i Traktor AB Sipano till AB Sipano Invest.¹¹ Överlåtelsen skedde till underpris, och RegR uttalade att det för att utlösa utdelningsbeskattning normalt krävs att aktieägarna personligen får ut någon egendom som förs ut ur den dubbelbeskattade sektorn.

Sedan dess har rättsläget förändrats dramatiskt genom det ovannämnda Sipano II där RegR gör en helt annan bedömning av vad som har ansetts vara en identisk rättsfråga.¹² I Sipano II ansåg majoriteten att betalningsströmmen skulle anses gå från dotterbolaget, *via* moderbolaget till det förvärvande bolaget, och att moderbolaget alltså förfogat över utdelningen som följaktligen skulle beskattas. Ett annat sätt att uttrycka detta är att det överlåtande bolagets ägare anses ha förfogat över medlen på ett sådant sätt att de skall beskattas såsom för utdelning.

RegR motiverar domslutet med att rättsläget ändrats genom lagstiftning i först UPL, sedan 23 kap IL. Bestämmelsen i IL 23:11 1 st om frihet från utdelningsbeskattning, framstår enligt RegR som ett undantag från vad som annars skulle gälla inom ramen för det sammanhållna system som reglerna om underprisöverlåtelser utgör. RegR anser vidare att frågan om utdelningsbeskattningen i ägarledet inte är en fråga om beskattning eller ej utan en fråga om beskattningstidpunkten, eftersom det utdelningsbeskattade beloppet höjer omkostnadsbeloppet på andelarna i det förvärvande bolaget. Det råder då, menar RegR, skattemässig kontinuitet.

Så långt har endast domens materiella innehåll i själva rättsfrågan behandlats. Avgörandet har emellertid lämnat ett stort utrymme för osäkerhet i olika avseenden. En av dem besvarades emellertid i RÅ 2004 ref 140, Sipano III, vilken följdes av lagstiftning. Orsaken till lagstiftningen var att RegR i Sipano III kom fram till att när det var fråga om näringsbetingade andelar som överläts, kunde 23 kap IL:s bestämmelser om att undantag från uttagsbeskattning även medför undantag från utdelningsbeskattning inte alls tillämpas. Resultatet blev en automatisk utdelningsbeskattning trots att ingen uttagsbeskattning dessförinnan skett. Detta föranledde som sagt lagstiftning som ändrade IL 23:2 2 st som numera säger att i fråga om näringsbetingade andelar skall trots allt 23:11-12 tillämpas. Domen väcker emellertid också frågan om det finns andra fall där en utdelningsbeskattning kan ske utan föregående uttagsbeskattning.

---

¹¹ RÅ 1992 ref 56, allmänt kallat för "Sipano".

¹² Se bl.a. Bergkvist, Sven-Åke, *Vad är utdelning?* Svensk SkatteTidning nr 2 2004 s 154. Notera dock att ingen uttagsbeskattning skedde i Sipano.

Som vi skall se nedan i avsnitt tre får Sipano II-domens luckor stora konsekvenser när vi diskuterar förvärvarens anskaffningsvärde på den överlåtna egendomen.

2.5 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man konstatera att uttags- och utdelningsbeskattningen, liksom undantagen i form av kvalificerade underprisöverlåtelser är reglerade, men att tillämpningen av bestämmelserna knappast kan beskrivas som helt klar. En personlig reflektion är att det enda helt odiskutabla är att uttagsbeskattning medför automatisk utdelningsbeskattning. Omvänt gäller inte riktigt samma sak eftersom utdelningsbeskattning enligt Sipano III uppenbarligen kan förekomma utan att uttagsbeskattning sker.

Alltså är fältet ganska fritt för tolkningar av rättsläget och än mer oklart blir detta när uttags- och utdelningsbeskattningen som i det följande kopplas ihop med förvärvarens anskaffningsvärde.

3 Förvärvarens anskaffningsvärde

3.1 Allmänt om anskaffningsvärdet

Frågan om förvärvarens anskaffningsvärde är intimt sammanbunden med vilka beskattningskonsekvenserna blir vid själva överlåtelsen. Grundidén med ett uppräknat, respektive inte uppräknat anskaffningsvärde, är naturligtvis att upprätthålla någon form av kontinuitet i beskattningen. I LLMS uttrycks detta som att "...det obeskattade övervärdet skall om det fortfarande består beskattas hos förvärvaren när han senare avyttrar tillgången...".¹³ Eller uttryckt på ett enklare sätt, att en förvärvare i en kvalificerad underprisöverlåtelse beskattas vid en senare tidpunkt i den mån han inte får räkna upp sitt anskaffningsvärde. Och omvänt, om han får räkna upp anskaffningsvärdet på något sätt innebär detta en utebliven, eller åtminstone kraftigt reducerad beskattning, som alltså inte effektueras i ett senare skede.

Anskaffningsvärdet får naturligtvis även stor betydelse för en förvärvares möjlighet till värdeminskningssavdrag. Hur betydelsefullt detta blir beror dock till stor del på vad för typ av tillgångar det är som överläts.

Historiskt sett har frågan om förvärvarens anskaffningsvärde vid överlåtelser till belopp understigande marknadsvärdet behandlats i proposition 1998/99:15 genom vilken UPL infördes. I propositionen konstaterar regeringen att rättsläget är oklart avseende förvärvarens anskaffningsvärde, men att det ur FSU:s diskussion om den ekonomiska innebörden av en uttagsbeskattad transaktion framgår att förvärvaren bör få tillgodoräkna sig det uttagsbeskattade värdet (=marknadsvärdet) som anskaffningsvärde.¹⁴ Trots detta valde regeringen att inte införa någon uttrycklig lagreglering på området, vilket som framgår nedan, inte har varit helt oproblematiskt. En orsak till att man inte reglerade enligt utredningens förslag kan ha varit RSV:s mycket skarpa remisskritik liksom lagrådets synpunkter att man inte var säker på att kontinuiteten som ett uppräknat anskaffningsvärde ger uttryck för var förenlig med skattesystemet i övrigt. Regeringen är i propositionen överens med lagrådet och angav att frågan borde övervägas ytterligare innan en eventuell reglering. Någon sådan har som bekant inte kommit till stånd även om det i utredningen om vissa företagsskattefrågor finns förslag till en lösning.¹⁵

Frågan är till att börja med vad som gäller i dag, om det skall krävas uttagsbeskattning, utdelningsbeskattning, både och eller rent av inget för att

---

¹³ LLMS del II, s 449.

¹⁴ Prop 1998/99:15 s 167.

¹⁵ SOU 2005:99 som behandlas i avsnitt fyra.

förvärvaren skall få räkna upp sitt anskaffningsvärde. I praxis finns ett antal intressanta fall ur vilka kan dras vissa, inte helt entydiga, slutsatser.

3.2 Krav för uppräknig

3.2.1 Bakgrund och alternativ

I förstone kan det verka naturligt att, liksom i regeringens diskussion i ovannämnda proposition, koppla frågan om förvärvarens anskaffningsvärde till den eventuella uttagsbeskattning som kan ske vid en överlåtelse som understiger marknadsvärdet. Eftersom uttagsbeskattning i normalfallet alltid skall ske vid transaktioner som avses här skulle det i så fall alltså bli fråga om undantaget, 23 kap om underprisöverlåtelser, är tillämpligt eller ej. Så enkelt är det emellertid inte eftersom praxis tvärt om ger vid handen att det är utdelningsbeskattningen som blir avgörande för om uppräknig får ske.

Några uttryckliga lagregler om vad som händer med förvärvarens anskaffningsvärde existerar i praktiken inte, vare sig i 22/23 kap IL eller i någon annan del av lagstiftningen som gäller i inkomstslaget näringsverksamhet. Det enda undantaget utgör IL 23:10 som säger att om ersättningen understiger tillgångens skattemässiga värde skall trots detta överlåtelser betraktas som om den skett mot det skattemässiga värdet, dvs. en uppräknig.

I praxis finns som sagt en del fall som kan ge ledning. Ett av de senare fallen, redan behandlade Sipano II, innehåller ett obiter dictum-uttalande av RegR som inte är helt klarläggande. Innan dess har dock ett antal fall avgjorts som behandlar frågan om anskaffningsvärdet. Man bör dock hålla i minnet att rättsläget under den långa tid som har passerat har förändrats i åtskilliga steg.

3.2.2 Praxis

I RÅ 1990 not 508 sålde ett dotterbolag en fastighet till underpris till sitt moderbolag. Klart är i fallet att moderbolaget beskattats såsom för utdelning för beloppet mellan ersättningen och marknadsvärdet och att förvärvarens anskaffningskostnad skulle räknas upp till marknadsvärdet. Huruvida även uttagsbeskattning skett hos det överlåtande dotterbolaget framgår inte i notisen.

Motsatt utgång fick RÅ 79 1:89 där fråga var om SCA som från ett utländskt dotterbolag förvärvade aktier till ett under marknadsvärdet satt pris. Trots erlagd källskatt i USA fick bolaget inte tillgodoräkna sig marknadsvärdet som anskaffningsvärde när aktierna senare såldes.

Ett notismål av intresse är också RÅ 1996 not 177 som emellertid framstår som svårbegripligt, bl.a. eftersom avgörandet baseras på tidigare förhandsbesked och dessutom rör äldre rätt. Målet handlar om Y AB som ägde c.a. 10 % i X AB som i sin tur ägde andelar i Z AB. Dessa senare andelar skulle överlåtas till ett annat bolag, W AB med samma ägarförhållanden som X AB. Betalningen skulle ske med nyemitterade aktier i W AB vars marknadsvärde var betydligt lägre än det för aktierna i AB Z. Skatterättsnämnden, vars avgörande RegR inte ändrade, gjorde i målet en bedömning av den ekonomiska innebörden. Denna ansågs vara att W AB hade förvärvat en så stor del av aktierna som motsvarade marknadsvärdet på aktierna i AB Z. Resterande del ansågs utdelade till ägarna och därefter tillskjutna till W AB. Tillskottet till W AB ansågs ha skett till marknadspris. I fråga om beskattning skulle Y AB reavinstbeskattas för tillskottet av Z-aktier till W. X AB uttagsbeskattades inte, och Y AB utdelningsbeskattades inte heller. Däremot uttagsbeskattades utdelningen till kommunen T.¹⁶

Fallet är som sagt svårbegripligt och frågan är om det kan dras några relevanta slutsatser ur det, men det är i alla fall ett exempel på hur RegR laborerat med anskaffningsvärdena.

Ett av de färskaste och antagligen viktigaste målen på området är dock det s.k. Sipano II-målet.¹⁷ Omständigheterna var i korthet följande. Två aktiebolag skulle till underpris överlåta kommanditbolagsandelar till av dem nybildade bolag till pris understigande marknadsvärdet. RegR fann att bolagen skulle uttagsbeskattas för mellanskillnaden mellan ersättningen och marknadsvärdet på aktierna. Detta berodde på att koncernbidragsrätt mellan bolagen saknades och att rekvisitet i 23:17 om att överlåtelsen i så fall måste omfatta en verksamhetsgren inte var uppfyllt eftersom handelsbolagsandelar utgör värdepapper och en verksamhetsgren enligt tidigare praxis inte enbart kan bestå av sådana.¹⁸

Även ägarna skulle beskattas såsom för utdelning för samma belopp eftersom rätten tolkade 23 kap på så vis att en icke affärsmässigt motiverad transaktion skall föranleda en utdelningsbeskattning om det inte är fråga om en underprisöverlåtelse. Redan denna del av domen är kontroversiell och har diskuterats flitigt i skatterättslitteraturen. Ett steg längre går dock domstolen i fråga om förvärvarens anskaffningsvärde, en fråga som inte ens var uppe till behandling i det aktuella målet. Här säger RegR följande:

”Om aktieägaren utdelningsbeskattas för skillnaden mellan marknadsvärdet och ersättningen och därmed anses ha tillskjutit detta belopp till det förvärvande bolaget kommer tillgången att anses vara förvärvad för ett belopp motsvarande marknadsvärdet, alltså samma belopp som det överlåtande bolaget beskattats för. En utdelningsbeskattning säkerställer således att kontinuiteten i beskattningen upprätthålls.”

¹⁶ Wiman, Bertil, *10 Omstrukturering*, SkatteNytt nr 6 1997 s 337.

¹⁷ RÅ 2004 ref 1.

¹⁸ RÅ 2001 not. 24 och RÅ 2003 not 132.

Här tycks alltså RegR säga att det krävs utdelningsbeskattning för att förvärvaren skall få räkna upp sitt anskaffningsvärde till marknadsvärdet. Dessförinnan har rätten också uttalat att det inte finns någon bestämmelse som föreskriver att ”det förhållandet att en uttagsbeskattning sker hos det överlåtande bolaget medför att tillgången anses förvärvad för ett högre belopp än den lämnade ersättningen av det mottagande bolaget”. Detta ger vid handen att det för ett uppräknat anskaffningsvärde krävs åtminstone utdelningsbeskattning och att det i vart fall inte räcker med enbart uttagsbeskattning. Här frågar sig vän av ordning om denna distinktion i och med Sipano II:s materiella innehåll egentligen längre har någon relevans. Enligt domen medför nämligen uttagsbeskattning automatiskt utdelningsbeskattning. Frågan inställer sig emellertid omedelbart vad som i så fall händer med förvärvarens anskaffningsvärde när ägaren till det överlåtande bolaget i praktiken inte alls utdelningsbeskattas till exempel därför att denne är en juridisk person och andelarna i överlåtaren är näringsbetingade eller överlåtarens ägare är en stiftelse. Denna fråga blir extra intressant om man betänker de förändringar som utredningen (se avsnitt 4) föreslår.

Ett intressant fall med sådan anknytning, som inte är direkt tillämpligt på aktiebolag, är RÅ 2004 ref 94 som handlar om en stiftelse som enligt Lagen (2001:845) om upplösning av stiftelser i vissa fall överförde egendom till ett trossamfund. Stiftelsen uttagsbeskattades för överlåtelsen enligt IL 22:3 och förvärvaren fick använda det uttagsbeskattade värdet som anskaffningskostnad. Märkligt är att RegR i rättsfrågan hänvisar till Skatterättsnämndens motivering som i sin tur bara säger att en uppräknings värde får ske enligt ”allmänna principer”. Vilka dessa allmänna principer är framgår över huvud taget inte. Det hela framstår som märkligt i jämförelse med avgörandet i Sipano II. För vad är egentligen, frånsatt associationsformerna, skillnaden mellan de två målen? Visserligen finns ju inte möjligheten att beskatta stiftelsens ägare som för utdelning eftersom ägarna inte existerar. Detta hindrar dock inte att situationerna i fråga om anskaffningsvärdet skulle kunna bedömas lika, vilket skulle innebära att förvärvaren i Sipano II medgavs uppräknings värde medan så inte borde ha blivit fallet i RÅ 2004 ref 94. För på vilket sätt ger i så fall 2004 ref 94 uttryck för ett upprätthållande av kontinuiteten i beskattningen? Det är frågor som kommer att beröras på flera ställen i det kommande.

3.2.3 Doktrin

Vad uttalandet i Sipano II har för räckvidd bl.a. med hänvisning till förhållandet mellan uttags- och utdelningsbeskattningen råder det emellertid delade meningar om. Bland andra har Peter Melz analyserat domen ur detta och andra perspektiv.¹⁹ Även Leif Gäverth och Bertil Wiman har givit sina

---

¹⁹ Melz, Peter, *Val mellan olika normtyper i rättstillämpningen- RÅ 2004 ref 1 som illustration*, i vänbok till Per Anclow, Iustus förlag, 2004.

kommentarer till vad dessa uttalanden egentligen betyder respektive bör betyda.²⁰

Om vi börjar med Gäverth, som i mitt tycke är en av de skribenter vars analys täcker störst delar av problemen kring förvärvarsidans konsekvenser av Sipano II, så är han mycket kritisk till hela avgörandet i allmänhet och uttalandet om anskaffningsvärdet i synnerhet. Angående frågan om det skall krävas uttagsbeskattning för att en uppräknings skall få ske erkänner han visserligen att det ur en renodlat systemteoretisk synvinkel nog är rätt att det skall krävas uttagsbeskattning. Detta framgår enligt Gäverths sätt att se det av domen på så sätt att ett uppräknande av anskaffningsvärdet utan föregående uttagsbeskattning skulle leda till att mellanskillnaden mellan marknadsvärde och ersättning därmed skulle undgå beskattning i bolagssektorn, dvs. ett kringgående av det första ledet i dubbelbeskattningen. Däremot reser han andra invändningar som i stort sett samtliga är av praktisk natur. Dessa invändningar rör bl.a. det vanliga förhållandet att någon uttagsbeskattning inte äger rum vid taxeringen utan att frågan härom uppkommer först senare. Detta får i så fall många gånger orimliga konsekvenser, bl.a. eftersom SKV inte har vare sig skyldighet eller möjlighet att informera förvärvaren om att dennes anskaffningsvärde höjts. Vad händer då med avskrivningar m.m. på förvärvarsidan? Och än värre, hur skall den situation hanteras att förvärvaren redan har överlåtit egendomen vidare den dag den ursprunglige överlåtaren uttagsbeskattas? Dessa situationer skulle enligt Gäverth antagligen kunna åtgärdas, men värre är det fall där uttagsbeskattning skett men att denna undanröjs eller nedsätts av domstol. När tiden för ordinär omprövning gått till ända finns inte längre någon möjlighet att korrigerat t.ex. värdeminskningsskatt som belöpt på det uppräknade anskaffningskostnaden. Detta eftersom förvärvaren inte har lämnat någon oriktig uppgift. Gäverth behandlar sedan ytterligare ett antal situationer, bl.a. den att överlåtaren är på obestånd.²¹

I fråga om utdelningsbeskattning som krav för ett uppräknat anskaffningsvärde är Gäverth mer svävande, men väcker frågan om det verkligen kan vara rimligt att frågan om förvärvarens anskaffningsvärde skall vara beroende av överlåtarens skattemässiga status. Vad som i stället bör gälla är inte helt klart enligt Gäverth, men han är i vart fall en kraftig förespråkare för att förvärvarens anskaffningsvärde bör regleras genom lag. Det borde hur som helst enligt Gäverth inte ställas krav på att uppräknings görs beroende av uttags- och/eller utdelningsbeskattning, om uppräknings alls skall tillåtas eftersom man då riskerar att underprisöverlåtelse blir något av en affärsidé.²²

---

²⁰ Gäverth, Leif, *Frågor kring förvärvarens anskaffningsvärde när säljaren överlåter till underpris*, SkatteNytt nr 1-2 2005 s 37 respektive Wiman, Bertil, *Rättsfall*, SkatteNytt 2004 nr 4 s 221.

²¹ Gäverth a.a s 40 ff.

²² A.a. s 47.

Melz använder sig i sin kommentar av Sipano II av betydligt mer teoretiska utgångspunkter.²³ Det han framförallt lägger tyngdpunkten på är normvalet i RegR:s dom. Han anser i fråga om anskaffningsvärdet att RegR gjort vad han kallar ett ställningstagande grundat på skatterättsliga ändamålsöverväganden om kontinuitet. Detta grundas också enligt Melz' mening på transaktionens verkliga innebörd som han anser vara just den som RegR ansett, nämligen att förmögenhetsöverföringen sker från dotter till dotter via moderbolaget. Centralt i den diskussion som Melz för är just begreppet utdelning och vad som ryms däri. Enligt Melz finns olika sätt att se på begreppet utdelning. Antingen är det något som skall bedömas efter den verkliga innebörden av värdeöverföringen mellan aktiebolagen, eller så är det en civilrättslig bedömning av begreppet som skall göras. Ett tredje sätt att se på saken är att en transaktion skall bedömas efter s.k. systemexterna normer. Vilket som än gäller så torde det enligt Melz uppfattning vara fråga om samma sorts tolkningsoperation. Hur som helst tror Melz att RegR har gjort en bedömning vars kärna är civilrättslig, men som avgränsas av skatterättsliga principer. Grunden till detta menar Melz, finns i ABL respektive IL 42:1. Därmed sker ingen "skatterättslig frihandsteckning" som Melz kallar det.²⁴ Melz tar också upp möjligheten att RegR inte gör bedömningen om utdelning eller ej efter den verkliga innebörden utan efter en juridisk fiktion, vilket han dock till skillnad från Wiman (Se nedan) avfärdar.

Melz uppmärksammar emellertid också det kontroversiella i att RegR uttalande gör att det krävs en dubbel beskattning för att uppnå en enkel uppräknig. Han anser också att RegR ställningstagande i kontinuitetsfrågan leder för långt avseende förvärvandens anskaffningsvärde eftersom man måste skilja på kontinuitet på företags respektive ägarnivå. Detta medför enligt Melz att uttagsbeskattning hos det överlåtande bolaget borde kräva ett uppräknat anskaffningsvärde hos förvärvaren, liksom en utdelningsbeskattning borde kräva en uppräknig av omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren.²⁵

En författare som ägnat mycket tid och möda åt hela problemet kring uttags- och utdelningsbeskattningen inklusive frågan om anskaffningsvärdet är Peter Nilsson. Nilsson anser bl.a. att det mest ekonomiskt riktiga vore att uttagsbeskattningen i sig berättigar till ett uppräknande av förvärvarens anskaffningsvärde eftersom skatteuttaget annars skulle bli för högt.²⁶ Emellertid verkar Nilsson inte ha någon riktigt bestämd uppfattning i den strikt materiella frågan, dvs. vad som verkligen gäller i dag, men anser dock att RegR uttalande i Sipano II om att utdelningsbeskattningen säkerställer kontinuiteten mycket väl kan ta sikte på andelarna i förvärvaren.

---

²³ Melz, Peter, *Val mellan olika normtyper i rättstillämpningen- RÅ 2004 ref 1 som illustration*, i vänbok till Per Anclow, Iustus förlag, 2004 s 236.

²⁴ A.a. s 230 f

²⁵ A.a. s 240. Det är i detta sammanhang på sin plats att nämna att Melz i sin egenskap av särskild utredare senare har föreslagit just en sådan reglering, se avsnitt fyra.

²⁶ Nilsson, Peter, *Beräkning av anskaffningsvärden i dag och i framtiden* SkatteNytt nr 11 2006 s 628.

Sammanfattningsvis säger han att Sipano II-domen inte klarlagt rättsläget, utan tvärt om gjort det mer oklart.²⁷ Nilsson har även i andra artiklar kommenterat såväl Sipano II som Sipano III. I den senare artikeln beskriver han det han uppfattar som RegR:s metod för att avgöra om en underprisöverlåtelse skall utdelningsbeskattas eller ej: Först skall det avgöras om det överförda värdet skall behandlas som utdelning. Därefter skall avgöras om det finns något särskilt angivet undantag från utdelningsbeskattningen som gör att denna kan underlåtas.²⁸

Bertil Wiman gör, liksom Gäverth, en bred analys av domen, såväl avseende den mer allmänna, materiella delen som det obiter dictum-uttalande som är aktuellt här.²⁹ Han är, liksom många andra, mycket kritisk till stora delar av domen och ifrågasätter RegR:s resonemang om ”undantag från vad som annars skulle gälla” i vilket det enligt Wiman finns något av en logisk lucka vilken behandlas utförligt i avsnitt 3.3.1. En fråga som också behandlas av Wiman är i vilken mån RegR avgörande grundar sig på allmänna principer såsom de uttalas av regeringen i prop 1998/99:15 och om man därmed har följt en lagstiftning via förarbeten eftersom det är just i propositionen som tanken lanseras att en indirekt lagreglering redan föreligger genom ett motsatsslut ur 23:11-12. Dessutom ifrågasätter Wiman det materiellt riktiga i domens slutsatser att transaktionen beskattas enligt dess ”ekonomiska innebörd” och att bestämmelserna utgör ett sammanhållet system. I stället tycker han att det är en beskattning enligt en juridisk fiktion eftersom det enligt hans mening, åtminstone sett ur ett delägarperspektiv, inte stämmer att den ekonomiska innebörden är att delägaren står med medlen i handen fri att välja vad han eller hon vill göra med pengarna.³⁰ Wiman gör alltså i motsats till Peter Melz bedömningen att RegR dom inte alls grundar sig i några civilrättsliga ställningstaganden.

Wiman undrar också om det är så klokt att på det sätt som sker i Sipano II bryta mot skatteförmågeprincipen, eftersom en transaktion som den förevarande inte över huvud taget medför någon ökad skatteförmåga för den utdelningsbeskattade delägaren.

Ifråga om anskaffningsvärdet för förvärvaren ifrågasätter Wiman RegR uttalande även i denna del, och det på flera olika grunder. Bland annat för han ett resonemang om att införandet av UPL och senare 23 kap IL knappast kan ha avsett att ändra den kontinuitetsregel han hävdar fanns tidigare. Han hävdar också att det mest naturliga vore att det vid uttagsbeskattning skulle råda kontinuitet, dvs. att detta led i sig skulle berättiga till ett uppräknat anskaffningsvärde för förvärvaren. Han hänvisar bl.a. till de resonemang som förs i Roger Person Östermans avhandling och trycker också på RegR uttalande om att det egentligen inte blir någon skillnad i den totala

---

²⁷ Nilsson, Peter, *Beräkning av anskaffningsvärden i dag och i framtiden* SkatteNytt nr 11 2006 s 636.

²⁸ Nilsson, Peter, *Sipano 3*, Svensk SkatteTidning nr 10 2004 s 711.

²⁹ Wiman, Bertil, *Rättsfall*, SkatteNytt 2004 nr 4 s 221.

³⁰ A.a. s 230 f.

beskattningen om uttags- och utdelningsbeskattning sker respektive inte sker.³¹

Från det praktiska rättslivet märks i debatten, förutom Peter Nilsson även Sven-Åke Bergkvist som en tongivande kommentator till Sipano II. Han har i en artikel konstaterat att det finns ett antal hypotetiska fall (av vilka senare Sipano III är ett) som med grund i målet skulle kunna få mycket olyckliga beskattningskonsekvenser. En av de mest intressanta frågorna är vad som händer i fall där ägaren i sin tur har en ägare som är möjlig att utdelningsbeskatta. Bergkvist väcker frågan om huruvida även en ägare högre upp i kedjan anses förfoga över medlen och därmed också beskattas som för utdelning. Vad som gäller är i vart fall ytterst oklart menar Bergkvist.³² Denna fråga kommenteras utförligare i nästa avsnitt.

Bergkvist kommer också in på samma ämne som Melz och Wiman, nämligen frågan om vad som egentligen grundar en utdelning. Han anser, till skillnad från Melz, att RegR:s majoritet frångår ABL:s utdelningsdefinition. Det finns nämligen förarbetesuttalanden enligt vilka transaktionen i Sipano II inte kan ses som utdelning från dotter till moderbolag och därifrån tillskott till nästa dotterbolag. Nu kan emellertid också reflekteras över det faktum att ABL ändrats sedan Sipano II meddelades och nämnda författare skrev sina artiklar. Emellertid torde, trots vissa terminologiska ändringar, det materiella området knappast ha förändrats på sätt att det skulle ha påverkat utgången i Sipano II.³³

En av Sipano-domarnas fränaste kritiker är den tidigare ledamoten i SRN, Niclas Virin, som i två olika artiklar kommenterat Sipano II.³⁴ Han beskriver rättsområdet i allmänhet efter det första Sipano-avgörandet som en tummelplats för ”fantasifullt fiskalt hårklyveri”. Själva Sipano II-målet kritiserar på ett antal grunder. Exempelvis anser Virin att en företagare nog betackar sig för vad han kallar ynnesten att få räkna upp marknadsvärdet då utdelningsbeskattning sker. Han gör nämligen jämförelsen med vad som hade hänt i skattehänseende om samma överlåtelse hade skett till marknadsvärdet. Då hade köparen fått marknadsvärdet som ingångsvärde, ingen utdelningsbeskattning hade skett och dessutom hade omkostnadsbeloppet i köparen höjts. Sammanfattningsvis anser Virin att systemet som etablerats genom Sipano II saknar inneboende logik eftersom problematiken i ett fall som detta helt kan undvikas genom att man först ”förpackar” de i fallet aktuella KB-andelarna genom att överlåta dem till ett helägt dotterbolag (möjligt genom att koncernbidragsreglerna är tillämpliga) för att sedan sälja detta då det utgör hel verksamhetsgren.

---

³¹ Persson Österman, Roger, *Kontinuitetsprincipen i den svenska inkomstbeskattningen*, Norstedts Juridik 1997 s 390 ff.

³² Bergkvist, Sven-Åke, *Vad är utdelning?* Svensk SkatteTidning nr 2 2004 s 152 f.

³³ Sandström, Torsten, *Svensk Aktiebolagsrätt*, Norstedts Juridik 2005 s 285 ff.

³⁴ Virin, Niclas, 49. *Utdelningsbeskattning vid uttagsbeskattning Regeringsrättens dom den 29 januari 2004, mål nr 3761-2003*, FAR INFO nr 2 2004 samt Virin, Niclas, *Tjugo år i Skatterättsnämnden. Några reflexioner kring rättssäkerhet och effektivitet*, SkatteNytt nr 10 2006 s 569.

Två skribenter vars kommentarer också är värda att ta upp är Jari Burmeister och Ulf Tivéus.³⁵ Angående anskaffningsvärdet konstaterar de inledningsvis att RegR slår fast att kontinuitet skall råda i och med att det krävs utdelningsbeskattning för ett uppräknat anskaffningsvärde. Att det sker beskattning ytterligare en gång i dubbelbeskattningens andra led förhindras enligt Burmeister och Tivéus av att omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren höjs.

Som recension av domen skriver Burmeister och Tivéus att principen som utkristalliserar sig i domskälen, att en transaktions verkliga innebörd skall ligga till grund för beskattningen, har både för och nackdelar. En svårighet kan vara att objektivt bestämma den verkliga ekonomiska innebörden i det enskilda fallet. Skulle exempelvis den ekonomiska innebörden av dolda interna koncernbidrag anses utgöra utdelning öppnas dörren till många ej avsedda frågeställningar. De anser också att domen brister i förenlighet med skatteförmågeprincipen.

3.2.4 Betydelsen av Sipano II

Av intresse är då vad Sipano II egentligen betyder för frågan om förvärvarens anskaffningskostnad. Till att börja med är det befogat att ställa sig frågan hur bunden RegR är eller anser sig vara av sitt obiter dictum-uttalande. Gäverth skriver till exempel att rätten får förmodas följa avgörandet i framtiden, men ett definitivt svar lär låta vänta på sig tills det kommer ett ”riktigt” avgörande i frågan.³⁶

Intressant är också att ställa sig själv frågan vad nu behandlade uttalande innebär rent språkligt. För RegR uttalar sig vad jag kan se egentligen inte om vad som skall hända med anskaffningsvärdet när ingen utdelningsbeskattning sker utan bara att uppräknat skall medges när en underprisöverlåtelse faktiskt utdelningsbeskattas. Logiskt sett innebär dessa två saker inte samma sak. Trots detta tror jag i och för sig inte att RegR hade formulerat sig på sätt de gjort om de inte menade att utdelningsbeskattning är ett krav för uppräknat eftersom de i annat fall enkelt kunde ha undanröjt oklarheterna.

Sedan inställer sig den viktiga materiella frågan om hur de olika delarna av Sipano II-domen förhåller sig till varandra och till Sipano III samt den därpå följande lagstiftningen. För om det nu är så att det verkligen krävs utdelningsbeskattning för ett uppräknat anskaffningsvärde, vad innebär då det mer konkret?

---

³⁵ Burmeister, Jari, Tiveus, Ulf, *Något om utdelningsbeskattning vid uttag – en analys av 2004 års plenidom* SkatteNytt nr 4 2004 s 206.

³⁶ Gäverth, Leif, *Frågor kring förvärvarens anskaffningsvärde när säljaren överlåter till underpris*, SkatteNytt nr 1-2 2005 s 37.

RÅ 2004 ref 140, "Sipano III", ger som bekant vid handen att även om ingen uttagsbeskattning sker då det är fråga om en underprisöverlåtelse så kan utdelningsbeskattning ske, nämligen i det fall det är fråga om näringsbetingade andelar. Detta har som sagt ändrats av senare lagstiftning enligt vilken 23 kapitlets bestämmelser om undantag från utdelningsbeskattningen tillämpas även på sådana andelar. Uttagsbeskattning blev aldrig aktuell i målet eftersom det var fråga om just näringsbetingade andelar på vilka ingen skatt på vinsten betalas.

Frågan är hur de två fallen skall tolkas tillsammans. Sipano II säger uppenbarligen att blir det uttagsbeskattning blir det utdelningsbeskattning. Det hade varit frestande att dra slutsatsen att även det omvända skulle gälla, dvs. utan uttagsbeskattning ingen utdelningsbeskattning. Så är emellertid sedan Sipano III uppenbarligen inte fallet. Finns det några fall, förutom de som där uppmärksammades, där en underprisöverlåtelse kan resultera i att det sker en utdelningsbeskattning utan uttagsbeskattning?

Antagligen är svaret på den frågan ja, eftersom det i lagtexten i 23:2 IL som utsträcker 11-12 §§ tillämplighet även till näringsbetingade andelar uppställer ett antal villkor. Ett utgörs av att det förvärvande företaget varken direkt eller indirekt får äga andelar i det överlåtande företaget, ett annat att villkoren i 19 § 2 st om kvalificerade andelar skall vara uppfyllda, dvs. att i förvärvande företag skall minst samma andel andelar vara kvalificerade som i det överlåtande. Dessutom skall den som förvärvar egendomen vara ett svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening eller motsvarande utländskt bolag som hör hemma inom EES-området.

Jag håller i sak med Gäverth om att det nog får antas att RegR i framtiden kommer att följa uttalandet i Sipano II. Det gäller dock att ha klart för sig vad en tillämpning av RegR anskaffningsvärdesuttalande får för konsekvenser. Att det krävs utdelningsbeskattning för att få räkna upp anskaffningsvärdet är, oavsett vad man tycker om riktigheten i materiellt hänseende, antagligen gällande rätt.

Det finns emellertid ett uttalande i domen som skulle kunna få stor betydelse i framtiden, och åtminstone lämnar ett utrymme för tolkning av vad RegR egentligen menar med avgörandet:

"...finner Regeringsrätten att en förmögenhetsöverföring som inte är affärsmässigt motiverad från ett aktiebolag till ett annat skall anses innebära ett sådant förfogande över det överförda värdet att det skall behandlas som en utdelning..."

Det är mer specifikt orden "affärsmässigt motiverad" som tilldrar sig intresset. För rent språkligt torde man kunna utläsa ur ovannämnda uttalande att det i vart fall inte är säkert att utdelningsbeskattning skall ske om en överlåtelse är affärsmässigt motiverad. Detta uttalande skulle alltså kunna få stor betydelse för framtida avgöranden, men hur det är med den saken vet nog endast RegR. En väg skulle kunna vara att följa det regeringens skriver

i förarbetena till UPL, nämligen att en underprisöverlåtelse kan vara affärsmässigt motiverad i till exempel upparbetningen av en affärsrelation. Det finns emellertid skäl att vara uppmärksam på att uttalandet egentligen rör uttagsbeskattningen och att definitionen därmed skulle kunna vara en annan i det nu aktuella sammanhanget.³⁷

Ett fall som komplicerar bilden är det ovan i 3.1.1 refererade RÅ 2004 ref 94 som innebär att det för en stiftelse räckte att uttagsbeskattas för att förvärvaren skulle få räkna upp anskaffningsvärdet. Jag frågar mig, liksom Peter Nilsson, om det i så fall i en situation som den i Sipano II, räcker med uttagsbeskattning för att räkna upp anskaffningsvärdet då exempelvis ingen utdelningsbeskattning sker för att andelarna är näringsbetingade.³⁸ Nilsson skriver f.ö. som en kommentar till denna frågeställning att det ur materiell synvinkel inte finns någon anledning att kräva att utdelningsbeskattning sker och att det inte är helt självklart att RegR:s uttalande om kontinuitet syftar på anskaffningsvärdet.

Ytterligare ett frågetecken i sammanhanget är hur man skall se på överlåtelser om det finns t.ex. fysiska personer högre upp i ägarkedjan. Innebär den ekonomiska innebörden att även en sådan ägare skall beskattas som för utdelning? I praxis finns ett flertal äldre fall där en liknande bedömning har gjorts.³⁹ Målen har refererats utförligt och tolkats av KGA Sandström.⁴⁰ I fallet från 1943, ur vilket inte i sig helt klart framgår vad det är RegR har gjort, drar han slutsatsen att en ägare av ett fastighetsbolag beskattas som för utdelning för en försäljning till överpris som dotterbolaget företagit. I det senare av de två fallen sker i princip samma sak, fastän det där är frågan om en överlåtelse till underpris.

Sandström skriver om RÅ 1943 not 3 att det är möjligt att avgörandet bottnar i en oklar känsla av att indirekt äganderätt borde jämföras med direkt äganderätt samt att de indirekta ägarna därför borde beskattas för utdelning precis som de direkta ägarna. Eftersom det precis som Sandström skriver saknas föreskrifter om sådant kan avgörandet inte tolkas på annat sätt än att domstolen gör en konstruktion som innebär en fingerad utdelning till de indirekta ägarna. I det andra målet gör Kammarrätten (vars avgörande ej ändrades) enligt Sandström en liknande bedömning som antagligen föranletts av avgörandet i det förstnämnda. Trots att inte heller detta mål i sig är helt glasklart anser Sandström att målet knappast lämnar utrymme för andra tolkningar än att man laborerat med fingerade utdelningar från ett bolag till ett annat och därifrån vidare till den fysiske ägaren.

---

³⁷ Prop 1998/99:15 s 166.

³⁸ Nilsson, Peter, *Beräkning av anskaffningsvärden i dag och i framtiden* SkatteNytt nr 11 2006 s 628.

³⁹ RÅ 1943 not 3, RÅ 1961 not 377.

⁴⁰ Sandström, KGA, *Beskattningen vid aktieutdelning*, P.A Norstedts och söner, 1962 s 505 f.

Om det skulle vara så att utgången i dessa mål kan kombineras med Sipano II, vad skulle i så fall resultatet bli? En utdelningsbeskattning i flera led? Och i så fall, uppräknade omkostnadsbelopp i båda bolagen? Frågan om vad som gäller kan nog endast besvaras som Sven-Åke Bergkvist gör: Endast RegR vet! Det bör dock påpekas att i och med att utdelningar i bolagssektorn i allmänhet är skattefria så är frågan kanske mer av teoretiskt än praktiskt intresse. Man skulle dock kunna tänka sig att målen innebär att en utdelningsbeskattning kan ske högst upp i kedjan, dvs. hos fysisk person även om underprisöverlåtelsen har ägt rum lägre ned i hierarkin.

3.3 Särskilda problem

3.3.1 Introduktion till problemen

Det finns ett par särskilda problem som inte hör till arbetets primära område, men som ändå kan vara av intresse att belysa i ett eget avsnitt. Detta gäller framförallt en internationell utblick liksom vilken koppling som finns mellan uttags- och utdelningsbeskattningarna, anskaffningsvärdet på den överlåtna egendomen och omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren.

3.3.2 Kopplingen till omkostnadsbeloppet i andelarna

En fråga som hittills förbigåtts med tystnad är vilken koppling som finns till omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvande bolag. Hur detta skall behandlas vid en överlåtelse där ersättningen understiger marknadsvärdet framgår av allmänna principer som innebär att en utdelningsbeskattning skall medföra att det utdelningsbeskattade beloppet räknas som tillskott till det förvärvande bolaget.⁴¹

Omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren finns till viss del reglerat redan i dag genom att 23:12 där det framgår att skillnaden mellan marknadsvärdet och ersättningen vid en underprisöverlåtelse inte skall räknas som utgift för förbättring av andel i det förvärvande företaget vid en kvalificerad underprisöverlåtelse och motsatsvis, att om överlåtelsen inte är kvalificerad så ökas omkostnadsbeloppet. Detta gäller såvida inte ersättningen understiger det skattemässiga värdet. I så fall skall skillnaden mellan ersättning och skattemässigt värde inräknas i omkostnadsbeloppet.

I Sipano II gör RegR följande uttalande angående omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren: ”Om en utdelningsbeskattning sker kommer samma belopp att räknas som tillskott till det andra bolaget och räknas in i omkostnadsbeloppet vid en försäljning av aktierna i detta.” Detta innebär alltså att även omkostnadsbeloppet på andelarna är beroende av om

---

⁴¹ LLMS del II s 449.

utdelningsbeskattning sker eller ej. Som vi skall se är detta mindre kontroversiellt än frågan om anskaffningsvärdet på den överlåtna egendomen.

Vad som dock är märkligt är att anskaffningsvärdet på den överlåtna egendomen och omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren görs beroende av *samma* beskattning. Därmed skiljer inte domstolen på beskattningen av en underprisöverlåtelse på företags- respektive delägarnivå. Med andra ord sker antingen något av en total uppräknings eller också ingen uppräknings alls.

3.3.3 Några internationella frågor

Liksom på andra områden har skatterätten på senare tid kommit att påverkas alltmer av EG-rätten. Detta gäller naturligtvis även kvalificerade underprisöverlåtelser. Framförallt är frågan i vilken mån dessa kan företas över gränserna.

Bland andra har Burmeister och Tiveus på ett förtjänstfullt sätt behandlat de internationella frågor som uppstått i och med Sipano II.⁴² De tar framförallt upp frågan om vad som händer i det fall då ett utländskt bolag till underpris överlåter tillgångar till ett likaledes utländskt systerbolag med moderbolag i Sverige. I den situationen blir en eventuell uttagsbeskattning beroende på den utländska lagstiftningen. 23 kap bestämmelser om underprisöverlåtelser blir inte tillämpliga. Så frågan är om det svenska moderbolaget utdelningsbeskattas eller ej. Det finns nämligen risk att överlåtelserna anses som ett sådant förfogande över det överförda värdet att det skall behandlas som utdelning hos den svenska modern. Därmed blir det i mångt och mycket fråga om andelarna i dotterbolagen är att anse som näringsbetingade andelar enligt IL 24:13 och 2:2. För bolag inom EES torde detta inte bli några problem då de omfattas av definitionen i 24:13, men för dotterbolag i andra stater kan det uppstå ett läge där utdelningsbeskattning sker utan uttagsbeskattning.

Även Sven-Åke Bergkvist tar i sin artikel upp frågan om underprisöverlåtelser mellan utländska dotterbolag och eventuella EG-rättsliga aspekter på förfarandet. Han pekar på exemplet att det mellan två amerikanska systerbolag med en svensk fysisk person som ägare sker en total inkrämsöverlåtelse. Enligt Bergkvist talar mycket för att om bolagen varit svenska och 23 kap varit tillämpligt så hade ingen utdelningsbeskattning skett. Men om det är som i det exempel han ger är det oklart.⁴³

---

⁴² Burmeister, Jari, Tiveus, Ulf, *Något om utdelningsbeskattning vid uttag – en analys av 2004 års plenidom* SkatteNytt nr 4 2004 s 210 f.

⁴³ Bergkvist, Sven-Åke, *Vad är utdelning?* Svensk SkatteTidning nr 2 2004 s 157.

3.4 Synpunkter på rättsläget

3.4.1 Allmänt om synpunkterna

Som synes finns det en mängd olika sätt att se på det genom Sipano-domarna, RÅ 2004 ref 94 och senare lagstiftning uppkomna rättsläget. Här skall bara lämnas några korta synpunkter, dels på hur RegR ser på kopplingen mellan uttags- och utdelningsbeskattningen och dels hur dessa frågor i sin tur kopplas till anskaffningsvärdet.

Naturligtvis är dessa synpunkter högst personligt färgade och utfallet hade kanske blivit ett annat med ett mer fiskalt perspektiv på frågorna i stället för att, som jag, anlägga ett mer företagervänligt dito.

3.4.2 Uttags- och utdelningsbeskattningen

Till att börja med kan det vara på sin plats att här citera lagrådets uttalande i remissyttrandet över omstruktureringslagstiftningen: *”Även för en erfaren skattejurist torde det vara näst intill omöjligt att med ledning enbart av lagtexten bilda sig en uppfattning om vad reglerna innebär.”*⁴⁴ Det är bara att konstatera att det sannerligen inte blivit lättare att överblicka rättsläget i och med senare praxis. Den ”brandkårsutryckning” som lagstiftaren gjorde för att hindra att Sipano III motverkade syftet med skattefrihet på näringsbetingade andelar var visserligen en välbehövlig välgärning, men det ändrar inte det faktum att det fortfarande råder stora oklarheter.

Oklarheterna gäller ett flertal områden. Bland annat har pekats på osäkerheten om det finns fall där det kan bli fråga om utdelningsbeskattning trots att ingen uttagsbeskattning har skett. Exempelvis är detta en högst relevant fråga i internationella koncerner. Inte heller är det klart om det möjligen kan vara så att även indirekta ägare kan utdelningsbeskattas.

Än mer oklar framstår RegR:s teoretiska referensram i Sipano II-domen. Ingen vet egentligen om rätten har ansett sig följa det aktiebolagsrättsliga utdelningsbegreppet eller om det i motsats till vad Melz säger är en skatterättslig frihandsteckning som grundar sig på något annat än civilrätten och därmed innebär en beskattning på grund av en juridisk fiktion snarare än den ekonomiska innebörden av den aktuella transaktionen. Det är inte heller klart om RegR verkligen, som Wiman skrivit, ägnat sig åt ”lagstiftning genom förarbeten”.

Vad avser utdelningsbegreppet finns en annan intressant möjlighet, nämligen om domens utdelningsbegrepp kan grundas på ABL:s bestämmelser om värdeöverföringar till tredje man. Enligt exempelvis ABL 17:6 om återbäringsskyldighet kan det nämligen vara fråga om en

---

⁴⁴ Prop 1998/99:15 s 393.

värdeöverföring även om det inte är ägaren som är mottagare. Om det verkligen förhåller sig på det viset är svårt att säga, men det är åtminstone en tolkning.⁴⁵

Här aktualiseras också uttalandet: ”...framstår som ett undantag från vad som annars skulle gälla...” Frågan är om ett avgörande verkligen kan grundas på hur något framstår. I mitt tycke är reglerna om undantag från utdelningsbeskattning just ett undantag eller också är det inte det. För en bestämmelse borde inte kunna vara ”nästan” ett undantag? Eller kan den det? Att driva ”framstår” för hårt kan emellertid leda fel, och det bör också poängteras att rent lagtekniskt så är det möjligt att RegR har rätt när domstolen anger att 23:11 är just ett undantag. Rätten uppfattar nämligen att utdelningsbeskattning vid uttagsbeskattning är huvudregel och att en underlåten utdelningsbeskattning utgör ett undantag. Här finns emellertid invändningen som Wiman gör, nämligen att det är märkligt att rätten först säger att IL 23:11 är ett undantag från vad som annars skulle gälla, sedan att om inget undantag finns så gäller huvudregeln, nämligen utdelningsbeskattning. Logiskt sett borde då inte införandet av omstruktureringslagstiftningen spela någon roll, vilket Wiman betecknar som knepigt. Det går knappast att ifrågasätta att det här existerar en logisk lucka i RegR:s resonemang.⁴⁶

Inte heller det ovan omnämnda begreppet ”affärsmässigt motiverat” är tydligt och klart vad det egentligen betyder. Till exempel kan frågan ställas om för vem överlåtelsen skall vara/inte vara affärsmässigt motiverad. Om det är själva överlåtelsen vars motivering avgör beskattningen är det befogat att väcka frågan om varför ägare i allmänhet, och minoritetsägare i synnerhet, skall drabbas av att en överlåtelse, över vilken de inte kunnat råda, inte är affärsmässigt motiverad.

3.4.3 Anskaffningsvärdet

Otydligt är också vad som händer med förvärvarens anskaffningsvärde eftersom det är oklart i sig vad RegR menar i Sipano II, hur långt domstolens uttalande håller, och inte minst är hela frågan kopplad till de ovan nämnda oklarheterna. Än mer oklart, för att inte säga obegripligt, framstår rättsläget om man också tar hänsyn till utgången i RÅ 2004 ref 94. För om det nu är så att det inte krävs mer än en uttagsbeskattning för att förvärvaren skall få räkna upp sitt anskaffningsvärde, vad betyder i så fall det omtalade obiter dictum-uttalandet i Sipano II? Och vidare, enligt Sipano II finns ju inga regler som föreskriver att en uttagsbeskattning medför ett uppräknat anskaffningsvärde. Anser sig RegR bundet av dessa uttalanden? Den senare frågan blir särskilt intressant om man betänker att 2004 ref 94 grundar sig på ”allmänna principer”. Vilka dessa principer är dock höljt i dunkel och hur de kan övertrumfa den mer specifika kontinuitetsprincipen i

⁴⁵Sandström, Torsten, *Svensk Aktiebolagsrätt*, Norstedts Juridik 2005 s 304 ff.

⁴⁶Jfr Wiman, Bertil, *Rättsfall*, SkatteNytt 2004 nr 4 s 224.

Sipano II framstår som en gåta. Denna kanske emellertid ger en vink om att nämnda uttalande inte är hugget i sten. Är det rentav så att kontinuitetsprincipen är just en allmän princip vars innehåll bedöms vara helt olika i de två målen?

Att avgörandena inte går ihop torde vara ganska uppenbart, om det nu inte förhåller sig så att det föreligger någon principiell skillnad mellan de två fallen som ingen utom RegR inte känner till.

Svaret på dessa frågor kan nog endast sammanfattas med att rättsläget är just mycket oklart, och att det krävs lagstiftning, alternativt fler och mer uttömmande avgöranden av RegR för att det hela skall klarna. För att uppnå en rimlig förutsebarhet och rättssäkerhet för de skattskyldiga bör alltså oklarheterna elimineras, helst på det mest effektiva, klara och slutgiltiga sättet: Genom lagstiftning. Det finns nämligen enligt min mening inte mycket som talar för att ytterligare praxis skulle göra området klarare inom överskådlig tid.

4 Utredningens förslag

4.1 Introduktion till utredningen

2002 års företagsskatteutredning, med särskild utredare professor Peter Melz, avlämnade sitt slutbetänkande till regeringen den 30 nov 2005.⁴⁷ Utredningen hade fått i uppdrag att se över såväl frågan om förvärvarens anskaffningskostnad vid underprisöverlåtelser som mer allmänt ”övriga omstruktureringsfrågor.”⁴⁸

I utredningen lämnas förslag, framförallt på utdelningsbeskattningens område, liksom på det som synes oklara fältet för förvärvarens anskaffningskostnad. Däremot lämnas endast ett förslag som direkt rör överlåtarens beskattning.

Redogörelsen nedan fokuserar helt naturligt främst på de omfattande förslagen om förvärvarens anskaffningsvärde men frågorna om sambandet mellan uttags- och utdelningsbeskattning liksom om omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren behandlas också.

4.2 Uttags- och utdelningsbeskattningen

2002 års utredning har, skall det sägas, som principiell utgångspunkt att överlåtelser till underpris skall kunna företas inom företagssektorn utan att uttags- och utdelningsbeskattning utlöses. Detta gäller så länge inte möjligheterna till senare beskattning försvinner och särskilda skatteregler därigenom kringgås.⁴⁹ Utredningen överväger därför om det inte inom denna ram kan vara motiverat att lätta på de villkor för den kvalificerade underprisöverlåtelser som finns i 23 kap och dessutom koppla vissa villkor till enbart uttags- eller utdelningsbeskattningen. Därigenom skulle rättstillämpningen kunna slippa en del av de problem som uppstått genom de senare Sipano-domarna utan att för den skull öka möjligheten till skatteundrandraganden.

Utredarna anser att detta inte är nya former av regleringar trots att det kan tyckas vara det. Detta eftersom de i praktiken redan existerar, t.ex. genom skattefriheten för utdelning från näringsbetingade andelar. Sådana regleringar kan dock medföra komplikationer eftersom ett undantag från uttags- men inte från utdelningsbeskattning innebär att det värde som skall utdelningsbeskattas därmed blir belastat med en latent skatteskuld. Ett undantag från utdelningsbeskattningen medför å andra sidan att kapitaltillskott lämnas med medel som inte är beskattade i ägarledet, vilket i

---

⁴⁷ SOU 2005:99.

⁴⁸ Kommittédirektiv Vissa företagsskattefrågor, Dir 2002:28.

⁴⁹ SOU 2005:99 s 99.

och för sig inte är något nytt i och med de regler om kvalificerade underprisöverlåtelser som redan finns. Trots dessa komplikationer anser utredarna sammantaget att det är fullt möjligt att införa sådana här partiella undantag.

De villkor vars funktion utredningen vill begränsa är, avseende utdelningsbeskattningen, förvärvarens skattskyldighet, underskottsvillkoret samt koncernbidragsvillkoret. I fråga om uttagsbeskattningen finner utredningen att villkoren om kvalificerade andelar inte är motiverat.⁵⁰

Motiven bakom att ta bort kopplingen mellan villkoren ovan och utdelningsbeskattningen är, för att sammanfatta utredningens ställningstaganden, att området för kvalificerade underprisöverlåtelser endast bör begränsas av sådana villkor som behövs för att säkerställa beskattning och för att undvika kringgående av särskilda skatteregler. Det konstateras också att det kan strida mot EG-rätten att skilja på inhemska respektive gränsöverskridande transaktioner varför förslaget är att dessa skall behandlas lika.

Dock bör vissa inskränkningar finnas. Först och främst bör det krävas att överlåtelsen görs till ett företag inom EES-området. Dessutom bör inte en överlåtelse undantas i den utsträckning den görs till någon som direkt eller indirekt äger andel i överlåtaren eftersom framtida utdelningsbeskattning då elimineras. Detta innebär alltså att den nuvarande inskränkningen i IL 23:2 2 st avseende ägarförhållandena vid undantag från utdelningsbeskattningen behålls även om bestämmelsen kommer att återfinnas i en modifierad 3 §. Denna begränsning inskränks dock jämfört med nuvarande rättsläge eftersom den endast kommer att omfatta den del av överlåtelsen som villkoret berör.⁵¹

4.3 Anskaffningsvärdet

I inledningen till avsnittet om underprisöverlåtelser delar utredningen upp dessa i ett antal olika situationer i vilka följande ”bör gälla”⁵²:

- a) En kvalificerad underprisöverlåtelse föreligger. Skattemässigt anskaffningsvärde för förvärvaren skall vara lika med ersättningen.
- b) En kvalificerad underprisöverlåtelse föreligger mellan aktiebolag med gemensam ägare. För förvärvande aktiebolag =a). För aktieägarna bör omkostnadsbeloppet på aktierna inte påverkas.
- c) En överlåtelse till underpris görs och villkoren uppfylls inte varför uttagsbeskattning sker. Skattemässigt anskaffningsvärde på tillgången för förvärvaren bör uppräknas till marknadsvärdet
- d) En överlåtelse till underpris görs mellan aktiebolag med samma ägare och villkoren i 23 kap IL uppfylls inte. För förvärvande aktiebolag =c). För

---

⁵⁰ SOU 2005:99 s 102 f.

⁵¹ A.a. s 113 samt Danielsson, Per, *2002 års företagskatteutrednings slutbetänkande*, SvSkT nr 1 2006 s 9.

⁵² SOU 2005:99 s 88 f.

aktieägarna bör, om utdelningsbeskattning sker, omkostnadsbeloppet på aktierna uppräknas med värdeöverföringen.

Utredningen skulle enligt direktiven framför allt överväga en reglering för situation c). Utredarna konstaterar att det endast finns enstaka regler som rör förvärvarens anskaffningskostnad vid underprisöverlåtelser och att lagregler på området i övrigt saknas. Detta anses av utredningen inte utgöra en tillräckligt säker grund för att de skattskyldiga med tillräcklig förutsebarhet skall kunna avgöra vad som gäller.⁵³

Som allmänna utgångspunkter för vilka anskaffningsvärden som skall gälla för en förvärvare tar utredarna avstamp i hur de anser att en värdestegring principiellt bör beskattas, nämligen en gång. Till detta kan sedan komma den ekonomiska dubbelbeskattningen. Utgångspunkten bör därför enligt utredningen vara att kontinuitet skall råda så att det värde som tas upp som intäkt av överlåtaren utgör förvärvarens anskaffningsvärde. Detta innebär vidare att skatteförmågan inte överskattas och att neutralitet föreligger gentemot transaktioner som utförs till marknadsvärdet.

Att man vid underprisöverlåtelser bör ta hänsyn till en transaktions verkliga eller ekonomiska innebörd är enligt utredningen klart, men att det är svårt att i detalj reglera vilka underprisöverlåtelser som har vilken innebörd.⁵⁴

Sammantaget anses det därför att förvärvarens anskaffningsvärde skall sättas lika med det belopp som överlåtaren skall ta upp som intäkt. Det här innebär, med utredarnas terminologi, att ersättningen utgör skattemässigt anskaffningsvärde hos förvärvaren vid kvalificerade underprisöverlåtelser där ersättningen är större eller lika med det skattemässiga värdet. För överlåtelser under det skattemässiga värdet kommer detta att utgöra anskaffningsvärde.

Utredningen tar också upp de invändningar som rests mot en reglering av förvärvarens anskaffningsvärde, bl.a. Lagrådets yttrande om att en uppräknings p.g.a. uttagsbeskattning skulle kunna medföra möjligt kringgående av dubbelbeskattningen. I de fall uttags-, men ej utdelningsbeskattning sker, skall enligt utredningen anskaffningsvärdet trots allt uppräknas till marknadsvärdet eftersom en uppräknings inte hindrar att värdet blir utdelningsbeskattat när tillgången väl realiserats och i förlängningen kommer ägarna till godo i form av verklig utdelning.

Rent lagtekniskt föreslås ett införande av ett 20 b kap som skall innehålla de regler om anskaffningsvärdet hos förvärvaren som skissats ovan. I kapitlet skall det finnas vad utredningen kallar generella avgränsningar: Överlåtelser skall ha skett utan ersättning eller mot ersättning som understiger marknadsvärdet utan att detta är affärsmässigt motiverat. Frågan om uppräknings skall styras av huruvida överlåtaren uttagsbeskattas eller ej

---

⁵³ SOU 2005:99 s 116.

⁵⁴ Utredningen uppmärksammar att båda begreppen används men anser inte att det råder någon innehållsmässig skillnad dem emellan.

vilket motiveras av att endast överlåtelser där en ersättning eller en kapitalvinst vid en avyttring av näringsverksamhet hos överlåtaren bör omfattas. I fråga om handelsbolag skall samma princip gälla, dvs. delägaren skall beskattas för att uppräknings skall medges.⁵⁵

Enligt utredningen skall regleringen omfatta alla typer av förvärvare, oavsett om de vid en vidareförsäljning beskattas i inkomstlagen kapital eller näringsverksamhet. Likaså skall alla typer överlåtelser, onerösa såväl som benefika omfattas. Detta inkluderar utdelning, gåva och kapitaltillskott och oavsett om enstaka tillgångar eller hel verksamhet överlåts. Utanför lämnas bodelning p.g.a. makes död liksom arv och testamente då dessa faller utanför överlåtelsebegreppet.

4.4 Särskilda frågor

4.4.1 Introduktion till avsnittet

Liksom i fråga om det gällande rättsläget finns skäl att uppmärksamma delar i utredningens förslag som inte hör till uppsatsens primära område men som sedda i sammanhanget ändå får stor betydelse då de på olika sätt är problematiska.

4.4.2 Internationella frågor

Förutom vid själva uttags- och utdelningsbeskattningen finns det också vid behandlingen av uppräknings internationella aspekter som förtjänar att beröras.

Lösningen vad avser anskaffningsvärdet för internationella överlåtelser skall enligt utredningen omfatta överlåtelser från näringsverksamhet oavsett om de är föremål för beskattning i Sverige eller utlandet. Dock bör endast den svenska skatten beaktas eftersom en uppräknings i andra fall skulle medföra att någon beskattning av värdestegringen inte äger rum i Sverige. I utredningen exemplifieras detta med ett utländskt bolag som har fast driftställe i Sverige överlåter detta till ett svenskt bolag sker uttagsbeskattning normalt i överlåtande bolags stat. Samtidigt kan, om förutsättningarna i 23 kap är uppfyllda, uttagsbeskattning i Sverige underlåtas. En uppräknings av förvärvarens anskaffningsvärde skulle i denna situation medföra att värdestegringen inte beskattas i Sverige när tillgångarna senare säljs vidare. Alltså skall enligt utredningen ett ”liknande” värde som överlåtarens skattemässiga värde användas.⁵⁶ Detta genomförs med ett mycket komplicerat regelverk i 7-11 §§ i det föreslagna 20 b kap som det saknas anledning att gå djupare in på här.

---

⁵⁵ SOU 2005:99 s 133 f.

⁵⁶ A.a. s 134.

4.4.3 Kopplingen till omkostnadsbeloppet i andelarna

Omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvaren är som nämnts ovan i avsnitt 3.2.1 till viss del redan reglerat genom bestämmelsen i IL 23:12. Denna bestämmelse reglerar dock bara vad som händer när en underprisöverlåtelse verkligen föreligger och således inte vad som händer när uttags- eller utdelningsbeskattning sker.

Utredningen har behandlat frågan och kommit fram till att det är en eventuell utdelningsbeskattning som skall vara avgörande för om omkostnadsbeloppet får ökas eller ej när en överlåtelse sker i ”sidled”, typiskt sett mellan två dotterbolag.⁵⁷ Med andra ord är det en bekräftelse av rättsläget såsom det uttrycks i Sipano II. Vid överlåtelse ”nedåt” i hierarkin låter sig detta emellertid inte göras eftersom ingen utdelningsbeskattning i det fallet kan äga rum. I så fall skall enligt förslaget omkostnadsbeloppet ändå höjas förutsatt att uttagsbeskattning sker.⁵⁸

Motivet till förslagen är att undvika att en beskattning av samma värde inte skall ske mer än en gång i ägarledet. Utredningen medger dock att en viss överbeskattning ändå äger rum om nuvärden och en eventuell kvotering av kapitalförlust tas med i beräkningen.

4.4.4 Handelsbolag

En fråga som förbigåtts med närmast total tystnad i utredningen är vad som händer när överlåtaren är ett handelsbolag. Handelsbolag omfattas nämligen inte av företagsdefinitionen i 23 kap IL och kan därför inte omfattas av undantaget från utdelningsbeskattning i 23:11. Utredningen skriver vidare att det kan vara motiverat att låta handelsbolag med företagsdelägare omfattas av undantaget från utdelningsbeskattningen men att detta av tidsskäl inte har utretts närmare.⁵⁹

4.5 Synpunkter på förslagen

4.5.1 Allmänt om synpunkterna

Utredningen har som sagt haft som grundläggande utgångspunkt att överlåtelser till underpris skall kunna företas utan att uttags- eller utdelningsbeskattning utlöses. Enligt min mening genomsyras också den här relevanta delen av utredningen av ett företagervänligt perspektiv. Detta är uppenbarligen något som ansetts bör gå före t.ex. RegR:s uttalande om

---

⁵⁷ SOU 2005:99 s 115.

⁵⁸ A.a. s 122.

⁵⁹ A.a. s 100.

upprätthållen kontinuitet i beskattningen som motiv till utdelningsbeskattning.

I avsnittet tas också, om än kort, upp synpunkter på utredningen från ett par av remissinstanserna, nämligen SKV, Kammarrätten i Stockholm och Fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet.

4.5.2 Uttags- och utdelningsbeskattningen

Att utredningen gjort den prioriteringen att underprisöverlåtelser skall kunna företas utan uttags- eller utdelningsbeskattning är något som i alla avseenden måste anses som mycket positivt. Överlag verkar man ha sett mycket till de praktiska konsekvenserna av lagstiftningen. Till exempel gäller detta förslaget att utmönstra koncernbidragsvillkoret avseende utdelningsbeskattningen.

Även de remissinstanser vars svar genomgått verkar överlag positiva till de föreslagna undantagen. Kammarrätten tillstyrker till exempel förslagen avseende uttags- och utdelningsbeskattningen med undantag för vissa EG-rättsliga aspekter som nämnda domstol inte tycker motiveras tillräckligt utförligt.⁶⁰

4.5.3 Anskaffningsvärdet

Beträffande utredningens förslag om att en uppräkningskostnad för den överlåtna egendomen skall vara beroende enbart av uttags- och inte utdelningsbeskattningen är det bara att instämma i bedömningen. Inte minst av ekonomiska skäl, eftersom allt annat hade lett till en överbeskattning beroende på att överlåtarens ägare inte i verkligheten förfogat över egendomen på sätt RegR påstår i Sipano II. Utredningens förslag ligger mer i linje med RegR uttalande i RÅ 2004 ref 94 som jag anser har betydligt mer fog för sig.

En lösning, som den av utredningen föreslagna, eliminerar också många av de praktiska problem som uppstår om rättsläget är det RegR säger i Sipano II. Till exempel frågan om vad som händer när en utdelningsbeskattning undanröjs i efterhand, liksom det fall då en uttagsbeskattning sker i efterhand. Att problemen inte helt försvinner i och med att uppräkningskostnaden stället görs beroende av uttagsbeskattningen är klart, men situationen torde åtminstone bli något mindre svåröverblickbar för den enskilde.

I fråga om teori ändras också på det principiellt felaktiga i att en förvärvares skattesituation blir beroende av överlåtarens juridiska status, vilket uppenbarligen indirekt är konsekvensen av Sipano II-uttalandet från RegR.

---

⁶⁰ SOU 2005:99: Betänkandet om Vissa företagsskattefrågor (AdmD 2 2006). Remissvar från Kammarrätten i Stockholm s 4 f.

Oavsett vad man anser om den rent materiella frågan borde de flesta emellertid kunna instämma i vart fall i att det är positivt att frågorna kring anskaffningsvärdet efter så lång tid av oklarhet och förvirring faktiskt regleras i lag och inte genom ett antal tveksamma och framförallt otydliga uttalanden i praxis.

I fråga om anskaffningsvärdena förtjänar här också att tas upp den fiskala sidan av saken som SKV ger uttryck för i sitt remissvar till förslagen i utredningen.⁶¹ SKV förordar att erlagd ersättning skall utgöra förvärvarens anskaffningsvärde även om överlåtelsen uttagsbeskattas, vilket torde innebära att de föredrar ett rättsläge som obiter dictum-uttalandet i Sipano II verkar innebära. Detta motiveras med komplikationer om uttagsbeskattningen ändras av domstol samt att det blir svårt att korrigera anskaffningsvärdet om ägarförhållandena hos överlåtaren ändras.

Betydligt mer positiv till utredningens förslag är Fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet som i huvudsak tillstyrker utredningens förslag avseende underprisöverlåtelser.⁶² Särskilt angeläget finner Fakultetsstyrelsen lagregleringen av anskaffningsvärdena vid ersättningar över skattemässigt värde vara. Dessutom sägs också att det är välkommet att reciprocitetsprincipen kodifieras i de fall överlåtaren uttagsbeskattas, dvs. att förvärvarens anskaffningsvärde kopplas till uttags- och inte till utdelningsbeskattningen.

En remissinstans som tar upp delvis andra frågor än de två hittills nämnda är Kammarrätten i Stockholm. Kammarrätten fokuserar framför allt på den redan stora komplexiteten i bestämmelserna som de anser inte bör ökas genom de regleringar som utredningen föreslår.⁶³ Redan på denna grund avstyrker alltså Kammarrätten i Stockholm huvuddelen av förslagen i utredningen avseende anskaffningsvärdena. Mot att genomföra utredningens förslag talar också enligt Kammarrätten det faktum att reglerna endast kommer att beröra ett fåtal situationer. Dessutom finns ett antal materiella invändningar mot de föreslagna regleringarna. Visserligen anser Kammarrätten att det finns skäl att införa en reglering i någon form för att undanröja osäkerheten som skapats av Sipano II. Men att göra som utredningen föreslår strider till att börja med mot principen att varje skattskyldig skall beskattas för sina intäkter och kostnader. Detta skall enligt Kammarrätten vägas mot den kontinuitet i form av att en värdestegring inte skall beskattas mer än en gång som utredningen åberopar, vilket enligt nämnda remissinstans inte skett.⁶⁴ Kammarrätten verkar inte heller helt övertygade om att en möjlighet att räkna upp anskaffningsvärdet över huvud taget funnits innan Sipano II. Domstolen ifrågasätter också att den typ av

---

⁶¹ Skatteverkets skrivelse 2006-03-30, Dnr 131 719078-05/112

Vissa företagsskattefrågor - slutbetänkande av 2002 års företagsskatteutredning (SOU 2005:99).

⁶² SOU 2005:99: Betänkandet om Vissa företagsskattefrågor (J Ä1 739/05) Remissvar från Fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet.

⁶³ SOU 2005:99: Betänkandet om Vissa företagsskattefrågor (AdmD 2 2006)

Remissvar från Kammarrätten i Stockholm s 1 f.

⁶⁴ A.a. s 7.

icke kvalificerade underprisöverlåtelser som förslaget omfattar skulle vara samhällsekonomiskt motiverade och att det i vart fall inte redovisas något underlag för att så skulle vara fallet.

4.5.4 Omkostnadsbeloppet på andelarna

Om de förändringar som utredningen föreslår genomförs och kopplar förvärvarens anskaffningsvärde på den överlåtna egendomen till uttagsbeskattningen är det enligt min mening konsekvent att på motsvarande sätt låta omkostnadsbeloppet i andelarna bli beroende av utdelningsbeskattningen.

Då uppnås nämligen det som Melz kallar att skilja på kontinuiteten i beskattningen på företags- respektive delägarnivå och dessutom göra de olika skattemässiga värdena korresponderande till ”rätt” nivå. Detta skulle vara naturligt, logiskt riktigt och dessutom eliminera den märkliga konsekvensen av Sipano II, att den skattskyldige antingen får räkna upp såväl anskaffningsvärde som omkostnadsbeloppet på andelarna i förvärvande bolag eller också får ingenting räknas upp.

Mot denna del av utredningens förslag har remissinstanserna överlag ingenting att invända eftersom förslaget i huvudsak är en kodifiering av gällande rätt. Detta gäller även den till stor del kritiska Kammarrätten i Stockholm som tillstyrker förslaget även avseende sådana underprisöverlåtelser där det skall räcka med uttagsbeskattning för att få öka omkostnadsbeloppet.⁶⁵

---

⁶⁵ SOU 2005:99: Betänkandet om Vissa företagsskattefrågor (AdmD 2 2006) Remissvar från Kammarrätten i Stockholm s 16.

5 Analys och slutsatser

5.1 Introduktion till analysen

Efter att ha gått igenom rättsläget såväl före som efter ett eventuellt genomförande av utredningens förslag är detta avsnitt inriktat på att sammanfatta och knyta ihop arbetet. Nedan följer mer konkreta ställningstaganden och lämplighetsbedömningar i de olika frågorna.

5.2 Uttags- och utdelningsbeskattningen

Som har framgått tidigare präglas det behandlade området av en stor osäkerhet, orsakad av ändrad lagstiftning och en spretande praxis som i ena stunden sammankopplar uttags- och utdelningsbeskattningen, i nästa stund skiljer dem åt bara för att i ett tredje steg motverka syftet med skattefriheten på näringsbetingade andelar.

I fråga om utdelningsbeskattningen är ett av de mest centrala problemen begreppet utdelning. Det är fråga om två saker, dels vad som skall innefattas i begreppet, dels hur man kommer fram till detta innehåll. Naturligtvis kan dessa två inte skiljas åt särskilt effektivt, särskilt inte som domstolen inte klart redovisar hur den kommit fram till sitt utdelningsbegrepp i Sipano II. Det är svårt att frita sig från misstanken om att RegR först kommit fram till att den aktuella transaktionen utgör utdelning för att sedan hitta motiv till varför det skall vara på det sättet och utformat detta motiv för att skapa största möjliga acceptans. Bergkvist uttrycker detta som att ”det luktar hatt”.⁶⁶ Jag delar inte Melz’ uppfattning att utdelningsbegreppet i Sipano II skulle bestå av någon sorts civilrättslig kärna, men att rätten är medveten om att man rör sig i begreppets utkanter. Närmare bestämt är jag mycket tveksam till att den verkliga innebörden av transaktionen skulle vara att överlåtarens ägare har förfogat över den överlåtna egendomen på sätt som påstås. Detta trots möjligheten att RegR baserat utdelningsbegreppet på att det enligt ABL i vissa sammanhang är oväsentligt vem som mottagit utdelningen. För mig framstår det som osannolikt att domstolen skulle göra så utan att klart ange detta. I stället framstår det för min del betydligt mer som att rätten ägnar sig åt vad Wiman kallar beskattning av en juridisk fiktion.⁶⁷ Att tolkningen av utdelningsbeskattningen som den praktiseras i Sipano II dessutom strider mot skatteförmågeprincipen gör det hela än märkligare. Läggs därtill den teoretiskt möjliga utdelningsbeskattningen högre upp i ägarkedjan blir det hela totalt oförutsägbart.

Inte heller framstår kopplingen mellan uttags- och utdelningsbeskattningen som särskilt självklar. Jag ställer mig tvärt om i grunden positiv till

---

⁶⁶ Bergkvist, Sven-Åke, *Vad är utdelning?* Svensk SkatteTidning nr 2 2004 s 155.

⁶⁷ Se ovan i avsnitt 3.1.2.

utredningens förslag som till stor del bryter denna koppling. Detta har flera orsaker, varav en av de viktigaste är den ekonomiska funktionen i systemet. Varför skall ett värde till exempel utdelningsbeskattas trots att det inte lämnar bolagssektorn och egentligen inte heller lämnar samma ägares hand? Detta blir ju enligt praxis normalt sett fallet när två sidoordnade bolag med en fysisk person i toppen överlåter egendom till underpris mellan sig om något villkor inte uppfylls. Att ta bort koncernbidragsvillkoret, skattskyldighetsvillkoret och underskottsvillkoret torde vara mycket positivt ur ekonomisk synvinkel. Däremot framstår villkoren som berättigade för att frihet från uttagsbeskattning skall föreligga eftersom det annars vore möjligt att undvika dubbelbeskattningens första led.

Genom de föreslagna förändringarna har utredningen kanske inte helt uttraderat betydelsen av Sipano II och III:s skadliga effekter, men de har i alla fall kraftigt begränsats eftersom det inte längre kan bli fråga om någon utdelningsbeskattning i samma eller liknande situationer på grund av att koncernbidragsvillkoret borttas och begreppet verksamhetsgren därmed inte längre blir relevant. Då kommer en överlåtelse av kommanditbolagsandelar inte längre att medföra utdelningsbeskattning.

Ett problem som jag tagit upp ovan i avsnitt 4.3.3 är att frågan om huruvida handelsbolag skall accepteras som överlåtare helt har avfärdats pga. tidsbrist. Visserligen har utredningen enligt direktiven haft stor frihet, men jag tycker ändå att det framstår som något märkligt att utredarna i just detta avseende hänvisar till tidsbrist. Det är åtminstone inte orimligt att tänka sig att handelsbolagen här, liksom i andra avseenden, blir styvmoderligt behandlade inom skatterätten beroende på deras särskilda konstruktion som skatterättsligt medför en del knepigheter.

5.3 Anskaffningsvärdet

Vid en jämförelse mellan det nuvarande rättsläget och det som skulle uppstå om utredningens förslag blev verklighet är det senare enligt min mening helt klart att föredra. Detta beror på två saker. För det första beror det på tydlighet och förutsebarhet. För av redogörelsen i tidigare avsnitt att döma är rättsläget allt annat än tydligt och konsekvent. Det går helt enkelt inte som skattskyldig att förutse vad som händer i framtiden efter en underprisöverlåtelse som i någon mening inte är kvalificerad.

För det andra, det olämpliga i att det nuvarande rättsläget, åtminstone om det uppfattas som det kommer till uttryck i Sipano II, innebär att kontinuitetsprincipen inte på något sätt delas upp i vad som gäller på ägar- respektive företagsnivå. Detta innebär, som Melz skriver, att det krävs dubbel beskattning för att uppnå enkel uppräknings.

5.4 Uttag, utdelning, anskaffningsvärde och omkostnadsbelopp som ett sammanhållet system

5.4.1 Allmänt om avsnittet

Hittills har de olika delarna av beskattningen vid en underprisöverlåtelse behandlats var och en för sig, vilket inte är vare sig önskvärt eller rättvisande, men nödvändigt för att reda ut problemen. I detta avsnitt ligger emellertid tyngdpunkten på att se helheten i systemet.

5.4.2 De lege lata

Rättsläget i dag ser i stora drag ut så här: När en underprisöverlåtelse inte uppfyller alla krav i 23 kap IL sker en uttagsbeskattning. Kraven för att undkomma denna är hårda, bl.a. avseende koncernbidragsrätt och förvärvarens skattskyldighet. Är dessa villkor uppfyllda underlåts även utdelningsbeskattning hos överlåtarens ägare. Om varken uttags- eller utdelningsbeskattning äger rum sker ingen uppräknings, vare sig av anskaffningsvärdet för den överlåtna egendomen eller av omkostnadsbeloppet i förvärvarens andelar.

Om en uttagsbeskattning å andra sidan äger rum därför att något eller några villkor i 23 kap inte är uppfyllda skall normalt sett alltid utdelningsbeskattning ske i en sådan situation enligt domen i Sipano II. Konsekvensen av en utdelningsbeskattning blir att såväl anskaffningsvärdet som omkostnadsbeloppet räknas upp. Eventuellt kan enligt RÅ 2004 ref 94 detta ske även utan utdelningsbeskattning. Det är oklart om det finns fall där det kan ske utdelningsbeskattning utan uttagsbeskattning och vad som i så fall händer med anskaffningsvärde respektive omkostnadsbelopp eftersom denna situation ännu inte prövats efter Sipano-domarna. Ett särfall utgör näringsbetingade andelar som inte kan uttagsbeskattas eftersom vinster på sådana andelar är skattefria. Enligt den nya regleringen i IL 23:2 2 st och 23:11 kan överlåtarens ägare inte heller utdelningsbeskattas för en sådan vinst. I och med detta sker ingen uppräknings av anskaffningsvärdet vid underprisöverlåtelser av näringsbetingade andelar eftersom ingen beskattning skett.

Som antagligen redan framgått är jag, i likhet med bl.a. Bertil Wiman, kritisk, inte bara till resultatet av de domar som refererats, utan även till det sätt på vilket man kommit fram till detta resultat. Till exempel gäller detta den logiska lucka i Sipano II som Wiman identifierat.⁶⁸ Även hänvisningen till förarbetena anser jag problematisk, liksom det faktum att RegR anser att

---

⁶⁸ Se avsnitt 3.3.1.

utdelningsbeskattning i kombination med uppräknat anskaffningsvärde på den överlåtna egendomen ger uttryck för kontinuitet.

5.4.3 Enligt utredningen

Det förslag som utredningen har lämnat innebär stora förändringar för hela området och kommer att medföra färre fall av framförallt utdelningsbeskattning liksom ökade möjligheter att räkna upp anskaffningsvärdet på den överlåtna egendomen. Uttagsbeskattningen lämnas i stort sett oförändrad. I fråga om omkostnadsbeloppet på förvärvarens andelar kommer det även fortsättningsvis krävas att det skett en utdelningsbeskattning utom i de fall där överlåtelse sker ”nedåt i hierarkin” då det räcker med uttagsbeskattning. Anskaffningsvärdet blir beroende av huruvida det sker en uttagsbeskattning eller ej, vilket naturligtvis innebär en stor lättnad för de skattskyldiga. Därmed har man skiljt på kontinuitetsfrågorna på företags respektive delägarnivå. Kontinuitet kommer enligt min mening att råda på företagsnivå eftersom den överlåtne egendomens anskaffningsvärde räknas upp till samma värde som uttagsbeskattas vid överlåtelsen respektive inte räknas upp när överlåtelsen är kvalificerad. På ägarsidan sker motsvarande uppräkning av omkostnadsbeloppet om överlåtarens ägare utdelningsbeskattas. Utdelningsbeskattas inte ägaren sker ingen ökning av beloppet, alltså kommer kontinuitet att råda även för ägarna om utredningens förslag blir verklighet.

Konsekvenserna av ett genomfört utredningsförslag är alltså en väsentlig förändring av hela regelkomplexet kring uttags- och utdelningsbeskattning vid underprisöverlåtelser. I och med att det blir lättare att slippa utdelningsbeskattningen samtidigt som denna inte längre kommer att utgöra ett krav för ett uppräknat anskaffningsvärde blir reformen mycket förmånlig för de skattskyldiga som i framtiden önskar genomföra omstruktureringar genom underprisöverlåtelser. Att villkoret för ett uppräknat omkostnadsbelopp inte ändras förändrar inte den bilden. Detta är tvärt om ett av de områden där, enligt min mening, gällande rätt är fullt rimlig och konsekvent eftersom utdelningbeskattning och omkostnadsbelopp finns på samma nivå.

Det finns också här anledning att reflektera över det faktum att kombinationen av utredningens förslag att till stor del bryta kopplingen mellan uttags- och utdelningsbeskattningen och att koppla anskaffningsvärdet till uttagsbeskattningen eliminerar det problem som annars hade uppstått i och med Sipano II-domen. Hade utredningen bara lämnat förslaget om anskaffningsvärdena skulle konsekvensen i praktiken ha blivit obefintlig eftersom Sipano II säger att på uttagsbeskattning följer alltid utdelningsbeskattning. Alltså kan förslaget om en reglering av anskaffningsvärdena i praktiken inte existera utan att kopplingen mellan uttags- och utdelningsbeskattningen samtidigt bryts.

5.5 Avslutning

Det går alltså att konstatera att utredningens förslag, om det nu blir verklighet, skulle råda bot på många oklarheter som råder i dagens rättsläge, i synnerhet avseende anskaffningsvärdet på den överlåtna egendomen. Att förslaget inte är perfekt kanske är något som i det sammanhanget får accepteras eftersom alternativet, att leva med dagens obefintliga regleringar, är betydligt värre. Jag kan nämligen inte instämma i Kammarrättens kritik av att regleringar enligt utredningen skulle göra det hela så mycket mer komplext. Komplexiteten finns redan i dag, faktum är att det dessutom är oklart vad den egentligen innebär. Då kan visserligen invändas att det vore bättre att vänta med en reglering till dess frågan utretts ytterligare för att uppnå ett bättre resultat. Å andra sidan kan i sin tur invändas att det är ju just det argumentet som användes i förra rundan, prop 1998/99:15, och se på resultatet.

Detta lämnar med alla oklarheter en hel del övrigt att önska och det är till och med så att den uteblivna regleringen den gången har använts för att motivera domslutet i Sipano II, åtminstone såvitt avser domens allmänna delar.

Min bestämda uppfattning är således att utredningens förslag i sina huvuddrag snarast bör leda till en proposition och därpå följande lagstiftning. Därmed skulle man undvika ytterligare år av vad som för den skattskyldige måste framstå som ett oförutsägbart kaos.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Prop 1998/99:15

SOU 1998:1

SOU 2002:52

SOU 2005:99

Dir 2002:28 Kommittédirektiv Vissa företagsskattefrågor

Skatteverkets skrivelse 2006-03-30, Dnr 131 719078-05/112

Vissa företagsskattefrågor - slutbetänkande av 2002 års företagsskatteutredning (SOU 2005:99)

SOU 2005:99 Betänkandet om Vissa företagsskattefrågor (J Ä1 739/05)

Remissvar från Fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet

SOU 2005:99 Betänkandet om Vissa företagsskattefrågor (AdmD 2 2006)

Remissvar från Kammarrätten i Stockholm

Litteratur

Andersson, Mari, Saldén Enérus, Anita, Tivéus, Ulf, *Inkomstskattelagen, En kommentar Del I & II* Norstedts Juridik 2006

Lodin, Sven-Olof, Lindencrona, Gustaf, Melz, Peter och Silfverberg, Christer, *Inkomstskatt, -en läro- och handbok i skatterätt, Del I&II* 11 uppl 2007 (Cit. LLMS)

Melz, Peter, *Val mellan olika normtyper i rättstillämpningen- RÅ 2004 ref 1 som illustration*, i vänbok till Per Anclow, Iustus förlag, 2004

Persson Österman, Roger, *Kontinuitetsprincipen i den svenska inkomstbeskattningen*, Norstedts Juridik 1997

Sandström, KGA, *Beskattningen vid aktieutdelning*, P.A Nosrstedts och söner, 1962

Sandström, Torsten, *Svensk Aktiebolagsrätt*, Norstedts Juridik 2005

Artiklar mm

André, Peter, SkatteNytt nr 10 2005 p 4.4

Bergkvist, Sven-Åke, *Vad är utdelning?* Svensk SkatteTidning nr 2 2004 s 152

Bergkvist, Sven-Åke, Nilsson, Martin, Rutberg, Anne, *2002 års företagsskatteutredning om vissa företagsskattefrågor*, Svensk SkatteTidning 2005 s 682

Burmeister, Jari, Tivéus, Ulf, *Något om utdelningsbeskattning vid uttag – en analys av 2004 års plenidom* SkatteNytt nr 4 2004 s 206

Danielsson, Per, *2002 års företagsskatteutrednings slutbetänkande*, Svensk SkatteTidning nr 1 2006 s 3

Gäverth, Leif, *Frågor kring förvärvarens anskaffningsvärde när säljaren överlåter till underpris*, SkatteNytt nr 1-2 2005 s 37

Nilsson, Peter, *Sipano 2- en lägesrapport beträffande näringsbetingade andelar*, Svensk SkatteTidning nr 6-7 2004 s 427

Nilsson, Peter, *Sipano 3*, Svensk SkatteTidning nr 10 2004 s 708

Nilsson, Peter, *Beräkning av anskaffningsvärden i dag och i framtiden* SkatteNytt nr 11 2006 s 626

Virin, Niclas, *Tjugo år i Skatterättsnämnden. Några reflexioner kring rättssäkerhet och effektivitet*, SkatteNytt nr 10 2006 s 569

Virin, Niclas, *49. Utdelningsbeskattning vid uttagsbeskattning Regeringsrättens dom den 29 januari 2004, mål nr 3761-2003*, FAR INFO nr 2 2004

Virin, Niclas, *Vad är en verksamhetsgren?*, SkatteNytt nr 4 2004 s 237

Wiman, Bertil, *Rättsfall*, SkatteNytt 2004 nr 4 s 221

Rättsfallsförteckning

RÅ 79 1:89

RÅ 1992 ref 56 (Sipano)

RÅ 2004 ref 1 (Sipano II)

RÅ 2004 ref 94

RÅ 2004 ref. 140 (Sipano III)

RÅ 1943 not 3

RÅ 1961 not 377

RÅ 1990 not 508

RÅ 1996 not. 177

RÅ 2001 not. 24

RÅ 2003 not 132